

**MÜZİĞE YETENEKLİ OTİZMLİ
ÇOCUKLARI OLAN AİLELERİN
SORUNLARININ BETİMLENMESİ**

Buğra ÇANKIR
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN
Haziran, 2020
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜZİĞE YETENEKLİ OTİZMLİ ÇOCUKLARI OLAN
AİLELERİN SORUNLARININ BETİMLENMESİ

Hazırlayan
Buğra ÇANKIR

Danışman
Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN

AFYONKARAHİSAR 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’ da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

16/06/2020

Buğra ÇANKIR

ÖZET

MÜZİĞE YETENEKLİ OTİZMLİ ÇOCUKLARI OLAN AİLELERİN SORUNLARININ BETİMLENMESİ

Buğra ÇANKIR

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Haziran, 2020

Danışman: Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN

Bireylerin müzik yeteneklerinin doğru belirlenmesi, anlaşılması ve tanınması, nitelikli ve sağlıklı bir müzik eğitimi sürecinin yürütülmesinde önemlidir. Ülkemizde ve Dünya’da farklı öğrenen bireyler müzik eğitiminde önemli bir yer edinirler. Down sendromlu, otistik, görme engelli, işitme engelli, hiperaktif, öğrenme güçlüğü çeken bireylerde müziğe yetenekli olanlar vardır ve hatta amatör müzikçilikten profesyonel müzik eğitime geçenlere ve meslek olarak müziği seçenlere de rastlanmaktadır. Farklı öğrenen bireylerde özellikle otizmlilerin müzik eğitimlerinde görülen olumsuz sonuçların aile, öğretmen, eğitim sistemi vb nedenlere bağlı olduğu düşünülür. Bilgi ve tecrübe eksikliği, konuya yönelik eğitim materyallerinin yeterliliğinin az olması, farklı öğrenen bireylerin eğitime yönelik uzman (dal-müzik öğretmeni) eğitimcilerin az olması da belirlenen diğer sorunlar arasındadır. Otizm; iletişim ve sosyal etkileşim sorunları yaşayan ve ömür boyu devam eden bir gelişim bozukluğudur. Aileler çocuklarının bu sorunlarını giderme yolunda müzik eğitimi bir çıkış yolu olarak görmektedirler. Çocuklarının müziğe olan yeteneklerini bilinçli veya bilinçsiz, dolaylı veya dolaysız fark etmelerinden itibaren ise başka sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Bu çalışmada ailelerin çocuklarının müziksel yetenekleri keşfetmelerinden itibaren yaşadıkları tüm sorunlarının betimlenmesi amaç edinilmiştir. Tarama modelini esas alan nitel çalışmada veriler yapılandırılmış görüşme tekniği yolu ile toplanmış, yine bu tekniğe göre çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Müzikal yeteneğe sahip otizmlili bireylerin ailelerinin yaşadıkları sorunların detaylı olarak ele alındığı çalışmanın alana özgü olması, farklı öğrenenler ve müzik, otizm ve müzik konulu çalışmaların sayıca az olması bakımından önemli olduğu, ailelere, uzmanlara ve konuya duyarlı bilim insanlarına kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Farklı öğrenenler, otizm, müzikal yetenek.

ABSTRACT

DESCRIPTION OF THE PROBLEMS OF FAMILIES THAT HAVE CHILDREN WITH AUTISM WHO ARE TALENTED IN MUSIC

Buğra ÇANKIR

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

June, 2020

Advisor: Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN

It is important to identify, understand and define the musical abilities of the individuals properly, for carrying out qualified and healthy music education process. Individuals who learn differently have an important place in music education in our country and in the World. Among individuals with Down syndrome, autism, partially-sighted, deaf, hyperactive and learning difficulties, there are ones that are gifted to music and there are even those who pass from amateur music to professional music education and choose music as a profession. It is thought that the negative consequences that are seen in the music educations of individuals who learn differently, especially individuals with autism, are linked to reasons such as family, teacher, education system etc. Among other problems identified are also the lack of knowledge and experience, the fact that the education materials towards the subject are almost non-existent, and that there are few specialist (branch-music teacher) educators for the education of different learning individuals. Autism; is a lifelong development impairment with communication and social interaction problems. Parents regard music education as a way out to solve their children's problems. After their children realize their ability to music consciously or unconsciously, indirectly or indirectly, they face other problems.

In this study, it is aimed to describe all the problems the families face since their children start to discover their musical abilities. In the qualitative study based on scanning model, the data was obtained with structured interviewing technique and it was resolved and interpreted again according to this technique.

This study, which dealt with the problems of families with individuals with autism with musical abilities, in detail, is thought to be important with regards to being domain-specific, and that there are few studies on individuals who learn differently and music, autism and music, and to be a source for the families, specialists and scientists that are sensitive to the subject.

Keywords: Individuals who learn differently, autism, musical ability.

ÖN SÖZ

Tez çalışmamda herkesten önce; özel durumum nedeniyle doğuştan gelen dezavantajlarımı tolere ederek yapabilirliğim üzerine odaklanan, yoluma ışık tutan, başatabileceğime inanan, cesaretlendiren ve teşvik eden, onca yoğun iş yükü arasında her aşamada destek ve katkılarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN'e çok teşekkür ederim. O olmasaydı asla başaramazdım, kendisine teşekkürden öte minnettarım. Tezimde katılımcı olarak yer alan müziğe yetenekli otizmli çocuğu bulunan tüm ailelere, bana kendi ailesinin bir parçası gibi davranarak sorularımı tüm içtenlikleriyle yanıtladıkları için ayrı ayrı teşekkür ederim. Bununla beraber toplanan verileri, görüşme kayıtlarını kaleme alan, toparlamam konusunda büyük emek veren Aslı CANYAKAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Yüksek lisans derslerimde birçok yönden gelişimime katkı sunan Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Duygu SÖKEZOĞLU ATILGAN ve Doç. Natık RZAZADE hocalarıma teşekkür ederim.

Bir özel teşekkür de İskenderun Teknik Üniversitesi Mustafa Yazıcı Devlet Konservatuvarı öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Şehrinaz GÜNDÜZ hocama... Bana kariyer kapılarının açılmasında kilit rolü olan, bu yolla hayatımı değiştiren güzel kalpli sevgili hocama ömür boyu müteşekkireceğim.

Son olarak da maddi manevi her zaman yanımda olan, her zaman yapabileceğime inanan babam, annem ve ağabeyime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Buğra ÇANKIR
2020, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. ENGELLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ.....	3
2. EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ.....	3
3. ÖZEL EĞİTİMİN GELİŞMESİ.....	4
4. TÜRKİYE’DE ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİM TARİHÇESİ.....	5
5. AİLELER VE ENGELLİLER.....	7
6. EĞİTİMCİLER VE ÖZEL EĞİTİM.....	10
7. OTİZM.....	12
7.1. OTİZMİN NEDENLERİ.....	12
7.2. OTİSTİK BİREYLERİN BEDENSEL GELİŞİMLERİ VE MOTOR BECERİLERİ.....	13
7.3. OTİSTİK BİREYLERİN DUYUSAL ÖZELLİKLERİ.....	13
7.4. OTİSTİK BİREYLERİN DUYGUSAL ÖZELLİKLERİ.....	13
7.5. OTİSTİK BİREYLERİN DİL GELİŞİMİ VE İLETİŞİM BECERİLERİ.....	13
7.6. OTİSTİK BİREYLERİN SOSYAL GELİŞİMLERİ.....	14
7.7. OTİSTİK BİREYLERİN ZEKÂ GELİŞİMLERİ.....	14
7.8. OTİSTİK BİREYLERİN TAKINTILARI.....	14
7.9. OTİSTİK BİREYLERİN PROBLEMLERİ.....	14
8. MÜZİK TERAPİ VE OTİZM.....	15
9. OTİSTİK BİREYLERİN VE AİLELERİNİN HAYATLARINDA MÜZİK.....	20
10. OTİZMLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN ADRESLERİ.....	21

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER.....	25
2. MAKALELER.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜZİĞE YETENEKLİ OTİZMLİ ÇOCUKLARI OLAN AİLELERİN SORUNLARININ BETİMLENMESİ

1. PROBLEM CÜMLESİ.....	30
2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	30
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	30
4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	31
5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	31
5.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	31
5.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ.....	31
5.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE İŞLENMESİ.....	31
6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI.....	32
SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	41
KAYNAKÇA.....	47
EKLER.....	49
ÖZGEÇMİŞ.....	59

GİRİŞ

Farklı öğrenenlerin eğitim, istihdam başta olmak üzere hayata dair tüm sorunları ilgili kişi ve kurumlarca bilinmekte ve bu sorunlara yönelik çözümler bulunmaya çalışılmaktadır.

Aile başta olmak üzere devletimizin kurumları ve son yıllarda sivil toplum kuruluşlar bu alana daha çok ilgi gösterir olmuşlardır. Yeterliliği tartışılmakla birlikte takdir edilen ve devamlılığı istenilen birçok güzel gelişme başta aileler olmak üzere ilgili tüm paydaşları memnun etmektedir.

Farklı öğrenenler veya engelliler gibi adlandırmalar içindeki bireyler için kültür, sanat, müzik; çoğu zaman hobi, eğlence olarak yaşantılarına girmekle beraber, iş, istihdam ve meslek edindirme gibi başvurulacak alanlar da olmuştur. Ülkemizde özellikle farklı öğrenen bireyleri sanatçı, eğitimci araştırmacı görmek olağan karşılanır olmuştur.

Otizm ise başlı başına farklı bir alan ve unsur olarak karşımıza çıkar. Genel özellikleri birbirlerine benzese de hemen her otistik bireyin tutum ve davranışlarına yönelik gelişim ve değişim hedefi için bireyselleştirilmiş eğitim önerilir ve bu süreç oldukça zorludur. Ailenin, okulun, eğitimcilerin, sosyal çevrenin, toplumun otizmle ilgili bilgi ve tecrübe eksikliği hemen ortaya çıkar. Özel eğitim öğretmenliği almış eğitimciler bile çoğu zaman zorluklar karşısında çaresiz kalabilmektedirler. Tıpkı diğer farklı öğrenen bireylerde olduğu gibi otistik bireylerin hayatında da sanat ve müzik daha belirgin bir şekilde girmeye başlamıştır.

Bazen bilinçli ama çoğu zaman tesadüf veya tavsiye üzerine yönelen müzik eğitimi sürecinde aileler bir çok sorunla karşılaşmaktadırlar.

Otizmi bilen, otistik bireyler ile çalışan veya çalışma isteği olan, bu isteği sürdürülebilir hale getiren, kendisini sürekli geliştiren müzik eğitimcisi sayısı maalesef bir elin parmaklarını geçmemektedir. Arz ve talep nitelik ve nicelik olarak ortaya çıkan durum maalesef profesyonel müzik eğitimi veren kurumları da etkilemekte ve bu okullarda belli bir direnç hala kırılmamaktadır.

Çalışma özellikle müziğe yetenekli çocukları olan ailelerin yaşadıkları sorunların betimlenmesi bakımından önemlidir.

Nitel, betimsel tarama modelini esas alan çalışmada veriler yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış, nitel çözümlene tekniklerine göre çözümlenmiş, yorumlanmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmada etik olmak önemlidir. Araştırmacı kendisi de bir otistik birey olduğu için bazı bilgi ve kaynaklara ulaşılması, verilerin çözümlenmesi vb konularda Prof. Dr. Uğur Türkmen danışman olarak tüm sorumluluğu üstlenmiştir.

Çalışmanın konuya duyarlılığı artıracadı, diğer araştırmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Araştırmacıya en büyük yardımı araştırmaya gönüllü olarak katılan, sorulara içten ve samimi cevap veren 9 aile ve araştırmacının babası Kemal ankır sağlamıştır.

Ailelerin verdikleri cevaplardan özellikle mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan ilgi bekledikleri anlaşılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. ENGELLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ

Engelli bireylerin eğitimi söz konusu olduğunda hemen her eğitimci konu hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığını dile getirmektedir.

“Çünkü engelli olan her çocuğun durumu tektir, bir öğrenci için uygun olan değerlendirme ölçütleri diğeri için uygun olmayabilir. Örneğin; bu çocuklar için sınavda ek süre tanınması, hareketlerini sınırlama ve daha çok molaya izin verme gibi” (Borich, 2014: 415).

Aileler doğal olarak doğru bir rehberlik sürecine ihtiyaç duymaktadırlar. Ama genel eğitimde her bir çocuğun durumun farklı olduğu gerçeği göz önüne alındığında bu verimli bir eğitim ortamının oluşturmaının güçlüğü de ortadadır.

“Öğretmen özel öğrenciler için performans ve gelişim verilerini sağlayabilmelidir” (Borich, 2014: 415). Bu da kalabalık sınıflar ve her bir engelli öğrencinin özel durumu düşünüldüğünde oldukça zor görünmektedir.

2. EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

Tezcan’a göre fırsat eşitliği “kaynaklara ulaşabilme ya da onlardan yararlanma eşitliğidir” (2017: 159).

Tüm öğrencilerin eğitim ortamlarından eşit bir şekilde yararlanabilmesini mümkün kılabilme Türk eğitim sisteminin de amaçlarından biridir.

Tezcan eğitimde fırsat eşitliğini engelleyen etmenleri şu şekilde sıralamıştır:

“A. Ekonomik Etmenler

1. Ailenin Geliri ve Mesleği
2. Devletin Ekonomik Gücü

B. Coğrafi Etmenler

1. Yerleşim Düzeni
2. Yöresel Farklılaşma

C. Toplumsal Etmenler

1. Cinsiyet Ayrımı
2. Din Ayrımı
3. Dil Etmeni

4. Irk Ayrımı

5. Nüfus Etmeni

D. Eğitimsel Dengesizlikler

E. Siyasal Etmenler

F. Parasız Yatılılık, Burs ve Yardım Programları

G. Bireysel Farklılıklar” (2017: 164-175).

Tezcan’ın üzerinde durduğu konular engellilik söz konusu olduğunda daha da dikkat çekmektedir. Hatta birkaç husus eklenebilir.

Engelli çocukları olan ailelerin ekonomik durumları bu çocukların kendi aralarında da farklı imkânlar elde etmelerine yol açmaktadır. Örneğin sanat eğitimi bireysel ve pahalı bir eğitimidir. Birçok aile imkânı olmadığı için çocuklarına sanat-müzik-çalgı eğitimi aldırnamamaktadır.

Devlet engelli bireylerin hepsine ulaşmaya çalışmakta ama onların özel eğitimlerine (sanat, dil vb) yeterli gelememektedir. Devlet büyüktür ve imkânları çoktur. Bu imkânların hayata geçirilmesi için çaba sarf edilmelidir.

Engelli bireylerin yaşadıkları coğrafya da onların gelişimleri için etmendir. “Coğrafya kaderimiz”dir denilir. Bulundukları ilde mesleki sanat eğitimi bulunmayan engeli bireyler ve aileler yeterli ve nitelikli rehberlik alamamaktadırlar.

En önemlisi engellilerin içinde de bireysel farklılıklar vardır bunlar tespit edilememektedir.

Sanat söz konusu olduğunda yetenek taramasını yapılabilmesi gerekir.

3. ÖZEL EĞİTİMİN GELİŞMESİ

Bireylerin farklılıkları vardır ve bu farklılıklar dikkate alınarak eğitim programları geliştirilmiştir.

“Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin gelişim alanlarını desteklemek ve eğitim gereksinimlerini karşılamak amacıyla, özel olarak oluşturulmuş ortamlarda uzman eğitimciler tarafından geliştirilen programların uygulandığı süreç olarak ifade edilebilir” (Özbey, 2009: 11).

Engelliler, ayrıcalıklı çocuklar veya farklı öğrenenler. Her ne adla anılırsa anılınsınlar bu bireylerin eğitim süreçleri oldukça zordur.

Tezcan’a göre; bunlara yönelik eğitim kurum ve hizmetleri üç grupta toplanmaktadır.

1. Yatılı ve gündüzlü eğitim kurumları
2. Normal okullarda özel sınıflar
3. Genel eğitim sınıflarında kaynaştırma

Genellikle ilköğretim ve bazıları içinde ortaöğretim sağlanmaktadır. Fakat bu grubun okullaşma oranları çok düşüktür (2017: 313).

Özel eğitim; bireysel veya grup olarak verilir. “Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitim; bireylere toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kurabilen, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir yurttaş olarak yetiştirmeyi, kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmeleri için temel yaşam biçimlerini geliştirmeyi, uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç gereçler kullanarak ilgi, ihtiyaç, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlamayı amaçlar” (Özbey, 2009: 14).

Ülkemizde konservatuvarlarda okuyan otizmli öğrenci sayısının dört, engelli öğrenci sayısının ise 10’lu sayılarda olması akla geldiğinde en azından sanat ve müzik söz konusu olduğunda birçok hedefe ulaşılamadığı görülecektir.

4. TÜRKİYE’DE ZİHİNSEL ENGELLİLERİN EĞİTİM TARİHÇESİ

Zihinsel engellilikle ilgili birçok tanım yapılmıştır. Lucasson ve arkadaşlarının tanımı ise dikkat çekicidir. “Zihin engeli, zihinsel işlevler ve kavramsal, sosyal ve pratik uyumsal davranışların her ikisinde de belirgin derecede sınırlılıkla ortaya çıkan bir yetersizliktir” (akt. Sucuoğlu, 2010: 59).

“Ülkemizde özel eğitim gerektiren çocukların eğitimine, 1889 yılında Grati adında birinin İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde işitme engelli çocuklara eğitim veren bir okulu açması ile başlanmıştır. 1921 yılında Özel İzmir Sağırılar Okulu-Körler Okulu açılmış ve bu okul 1924 yılından 1950 yılına kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak özel eğitim hizmetlerini sürdürdükten sonra aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir” (Özbey, 2009: 16-17).

Bülbin Sucuoğlu ülkemizde zihinsel engelli bireylerin eğitimine yönelik ilk çabaların 1950’li yıllarda başladığını belirtir. 1952 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve

Talim Terbiye Kurulu zihin engellilerin eğitimini başlatacak iki önemli karar almıştır. 1952 Nisan ayında alınan bu kararda “arızalı öğrencilerin diğer öğrencilerle eşit şartlar içinde okullara alınması”, Mayıs 1952 de alınan kararda ise “özel eğitim ve öğretime muhtaç çocuklara mahsus okulların mütehassıs öğretmenlerini yetiştirecek bölüm açılması” gündeme getirilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda Gazi Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak bağımsız bir Özel Eğitim Bölümü açılmasına karar verilmiştir (2010: 41).

Sucuoğlu’nun çalışmasında şu gelişmelerin olduğu görülür.

1952-1953 öğretim yılında Ankara Kazıkıçı Bostanları semtinde Yeni Turan ve Hıdırlık Tepe İlkokullarında iki özel sınıf açıldı.

Aynı yıl Ankara Demirlibahçe ilkokulunda Psikolojik Servis Merkezi ve iki özel sınıf daha açıldı.

1955 yılında ise 60 mezun veren Eğitim Enstitüsü kapatıldı.

1965 Yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü açıldı.

Ülkemizde halen beş üniversitede özel eğitim bölümlerinde öğrenci yetiştirilmektedir (2010: 41).

“Türkiye’de diğer gruplardaki engeli çocuklar gibi zihin engelli çocuklara sağlanan hizmetler 573 sayılı kararname ve 2006 yılında çıkarılan Özel Eğitim Yönetmeliği çerçevesinde organize edilmektedir. Bu yönetmelikte, zihin engelli çocuklar için kaynaştırma uygulamaları temel alınarak özel eğitim kurumlarının açılabilceği belirtilmektedir. Bu kurumlar ilköğretim okullarına bağlı olarak açılan özel eğitim sınıfları, yatılı ve gündüzlü eğitim uygulama okulları özel eğitim ilköğretim okulları, iş eğitim merkezleri ve mesleki eğitim merkezleri olarak sıralanmaktadır. Ülkemizde 1164 özel eğitim sınıfı, 49 ilköğretim okulu bulunmaktadır” (Sucuoğlu, 2010: 42).

1992 yılında Özel Eğitim Rehberlik ve Dayanışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 1997 yılında ise Başbakanlık Özürlüler İdaresi kurulmuştur.

Son yıllardaki devletin yanında sivil toplum kuruluşları da duyarlılığını artırmış, dernek ve vakıflar kurulmuştur.

Zihinsel Engellilere Destek Derneği, Zihinsel Özürlüleri Yetiştirme ve Koruma vakfı, Tohum Otizm Vakfı ilk akla gelenlerdendir.

Çakır'ın çalışmasında özel eğitime yönelik şu istatistiki bilgilere ulaşılmaktadır. Üniversitelerin öğretmen yetiştirme programlarından 2005-2009 yılları özel eğitim alanı mezun olanların sayısı 2237, üniversitelerin öğretmen yetiştirme programları toplam kayıtların 2010-2011 arası verileri ise özel eğitimde 4184, özel eğitim öğretmenliğinde ise 66 olarak görülmektedir (akt. Sönmez, 2017: 252-255).

Özbey'in çalışmasında, 2009 yılı verilerine bakıldığında, toplamda 211.328 (iki yüz on bir bin üç yüz yirmi sekiz) öğrenci özel eğitim almaktadır. Bu sayının içinde, Otistik çocuklar eğitim merkezinde eğitim alan çocukların sayısı ise 580 olarak belirtilmiştir (2009: 28).

“Ülkemizde halen görme, işitme, ortopedik, zihinsel (hafif, orta ve ağır düzeyde), engelliler, süregen hastalığı, uyum güçlüğü, dil ve konuşma güçlüğü, üstün ve özel yetenekliler olmak üzere sekiz gruba; özel eğitim okul ve kurumlarında, kaynaştırma uygulamalarında özel eğitim tedbirleri alınarak eğitim hizmetleri verilmektedir” (Özbey, 2009: 19).

5. AİLELER VE ENGELLİLER

Son yıllarda olumlu ve takdir edilen gelişmeler olsa da ülkemizde belki de dünyanın her yerinde özel eğitime muhtaç çocukları olan ailelerin birçok sorunu vardır. Engelli bir çocuğun doğumdan itibaren başlayan sorunlarına yönelik geliştirilen çözüm önerileri geleceğe ümitle bakılmasını sağlasa da söz konusu genel bir eğitim içine girme, sosyal çevreye adapte olma ve en önemlisi “bizden sonra ne olacak” endişesi gündemden düşmemektedir.

Aileler; bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, eğitimsel birçok sorunla çoğunlukla baş başa kalmaktadırlar. Bu sorunlar bazen aile içi huzursuzluklara yol açmakta ve sorun yumağı daha da büyümektedir.

Aile bireyleri (anne, baba, kardeş, akraba) çocukları yanında kişisel ruhsal sorunlarıyla da baş etmek durumunda kalmaktadırlar. Karşılaştıkları “engellilik” karşısında inkar, soyutlama, dışlama, toplum içine çıkarmama, utanç, suçluluk vb ruhsal durumlarla da karşılaşılabilir.

Özbey'e göre ailelerin yaşadıkları duygular; şok, reddetme, inkar, kızgınlık, depresyon, suçluluk, utanma, pazarlık, kabul ve uyum olarak belirtilmiştir (2009: 38).

Eğer toplum da bu süreçte bilgi sahibi değilse başka sorunlar da beraberinde gelmektedir. Engeli bir çocuğun en çok karşılaştığı ve/veya karşılaşmak isteyeceği grup olan akranları da maalesef bilgili ve bilinçli olmamaktadırlar.

Sema Kaner anne babaların baş etmeleri gereken görevleri şöyle sıralamıştır:

a) Anne-babalar, çocuklarının engeline yönelik yakın ve uzak çevrenin tepkilerine alışmalıdırlar.

b) Anne-babalar, çocukların özel gereksinimlerini anlamalı ve onların gelişimlerini hızlandıracak bilgi ve becerileri kazanmalıdırlar.

c) Anne-babalar, toplumda çocukları için var olan destek hizmetlerinin neler olduğunu ve bu hizmetlere nasıl ulaşabileceklerini öğrenmelidirler.

d) Anne-babalar, çocuklarıyla çalışan uzmanlarla etkili iletişim kurmayı öğrenmelidirler.

e) Anne-babalar, çocuklarının ve kendilerini yasal haklarının neler olduğunu bilmeli ve bunların peşine düşebilmelidirler.

f) Anne-babalar, çocuklarının değerlendirilme, yerleştirilme, eğitilme, tedavi edilme sürecine en uygun şekilde nasıl katılacaklarını öğrenmelidirler.

g) Anne-babalar, yetersizliği olan çocuklarına etkili ana babalık etmeyi öğrenmelidirler.

h) Anne-babalar, çocuklarının günlük bakımını nasıl sağlayacaklarını bilmelidirler.

ı) Anne-babalar, tüm engellere ve güçlülere rağmen öz-değerlerini ve kendi yeterliliklerine olan güvenlerini korumalıdırlar.

j) Anne-babalar, sağlıklı, uyumlu ve dengeli bir kişisel ve aile yaşamı oluşturmali ve sürdürmelidirler.

k) Anne-babalar, kendileri hastalandığında ya da öldüğünde çocuklarının gelecekteki gereksinimlerinin nasıl karşılanacağını düşünüp planlamalıdırlar.

l) Anne-babalar, çocuğun yetersizliğini anlamasına ve toplum yaşamına uyum sağlamasına yardım etmelidirler (akt. Sucuoğlu, 2010: 373-374).

Semerci ve Turgay'ın görüşleri önemlidir. “Ailelerin bilmesi ve inanması gereken en önemli şey, çocuğun bir sorunu olduğudur. Bu sorunun oluşmasında ailenin kusurunun

olmadığının anlatılması önemlidir. Bu sorun ailenin davranışlarıyla oluşturamayacağı ama davranışlarıyla artmasına ya da tedavi edilmesine neden olabilecekleri bir sorundur” (2011: 111).

Quinn’e göre; “ebeveyn olmak stresli olmaktır. Çocuklar, davranışları ve onların ilgi, zaman ve para taleplerinden sorumlu olmak, en yetenekli ebeveynlerin bile yeteneklerini aşabilir. Otizmlili bir çocuk herhangi bir aileye önemli ölçüde stres ve stresin benzersiz türlerini katar” (2017: 200).

Kaner’e göre aileler de desteklemelidir. Bilgi-eğitim gereksinimleri, duygusal destek gereksinimleri, bakım gereksinimleri, maddi gereksinimler, aile işlevlerine yönelik gereksinimler, toplumsallaşma gereksinimleri vardır (akt. Sucuoğlu, 2010: 379-381).

Arioğlu yaşadıklarını anlatır.

“O bir otistik!... Otizm neydi? Sebebi ne olabilirdi? Elimize “SOS” isimli bir kitap verdi. Okuyun dedi. Özel eğitime, kreşe gidecek, sosyal ortamlara girecek, emin olmak için bir de Ankara görsün. O duyguyu tarif edemem. Yıllar sonra şöyle tarif ettim: Normal olarak doktora götürdüğümüz çocuğumuzu doktor alıp yerine bir başka çocuk vermişti sanki... Bu yeni çocuğu tanıımıyordum. Benim çocuğuma ne olmuştu?” (2018: 16).

Uluata ailelere şu tavsiyelerde bulunur:

“Tüm özürlü ailelere de tavsiyem dünyayı kendilerine zindan etmesinler. Alkole veya başka şeylere sığınmasınlar. Maddi, manevi ellerinden gelen fedakârlığı çocuklardan esirgemesinler. Çocuklarını bahane edip aileden uzaklaşmasınlar. Bu çocukların diğer çocuklardan daha fazla anne baba sevgisine ihtiyaçları olduğunu, birinin eksikliğini diğer çocuklardan daha fazla etkileyeceğini bilsinler. Ayrıca maddi yönden de diğer çocuklardan farklı olacağını hiç unutmadan bunalıma girmeden, aile mutluluğunu sarsmadan, ona normal bir çocuk gibi davranarak, fakat biraz daha fazla fedakârlık ederek mutlaka mutluluğu yakalayacaklardır” (2001: 104).

Küçükkaras’ın tespiti oldukça dikkat çekicidir. “Dünyadaki hemen hemen bütün otizm kuruluşlarının otizmlili çocukların aileleri tarafından kurulmuş olması tesadüf değildir... Eğitim bir yana, otizm tedavi edilmesi yolundaki en büyük adımlar yine otizmlili çocukların ebeveynleri tarafından atılmış” (2008: 112).

Ergüvenç bu görüşü destekler:

“Kendi ülkemde kocam ve benim kişisel çabalarımızla yaptıklarımızın dışında, devlet kanalıyla kendimize bir destek bulamamış olmamız, beni zaman zaman isyana sürüklemiştir. Konu ile ilgili kendi dışımızdaki çevrelerle ilişkilerimizde, bir ölçüde yardım görmeyi, destek bulmayı bir yana bırakın; okul, hastane, askerlik vb alanlarda, kendimizi kabul ettirmek için bile, sıklıkla savaş vermek zorunda kalmışızdır (2015: 121).

6. EĞİTİMCİLER VE ÖZEL EĞİTİM

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda nitelikli sanat ve müzik özelde ise çalgı, ses, besteleme vb alanlarda nitelikli eğitim verilmekte öğrenciler öğretmen, sanatçı, araştırmacı, besteci kimlikleriyle yetiştirilmektedirler. Bununla birlikte farklı öğrenenler söz konusu olduğunda büyük bir boşluk ve belirsizlik karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıda Özel Hizmetler yönetmeliğinde belirlenen engel grupları incelendiğinde bu gruplara yönelik uzman müzik eğitimcisi sayısı akla geldiğinde bu düşüncemizin ne anlama geldiği daha iyi anlaşılacaktır.

“1. Zihinsel yetersizliği olan birey

- a) Çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey
- b) Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey
- c) Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey
- d) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey

2. Birden fazla yetersizliği olan birey

3. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan birey

4. Dil ve konuşma güçlüğü olan birey

5. Duygusal davranış bozukluğu olan birey

6. Görme yetersizliği olan birey

7. İşitme yetersizliği olan birey

8. Ortopedik yetersizliği olan birey

9. Otistik birey

10. Özel öğrenme güçlüğü olan birey
11. Serebral palsili birey
12. Süreğen hastalığı olan birey
13. Üstün yetenekli birey” (Özbey, 2005: 26).

Bu alanlarda mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda yeterince bilgi verilmediği, farklı öğrenenler veya engelliler konularına kısaca değinildiği ama uzman yetiştirilmediği bilinmektedir.

Engel gruplarına göre okullar ise şunlardır (Özbey, 2009: 26-27).

1. İşitme Engelliler İlköğretim Okulu
2. İşitme Engelliler Meslek Liseleri
3. Görme Engelliler İlköğretim Okulları
4. Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları
5. Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri
6. Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulları
7. Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İş Okulları
8. Öğretilbilir Zihinsel Engelliler Eğitim Uygulama Okulları
9. Öğretilbilir Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri
10. Bilim ve Sanat Merkezleri
11. Hastane ve İlköğretim Okulları
12. Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri (OÇEM)
13. Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezleri
14. Vakıfbank Umut Çocukları İlköğretim Okulu (Sok. Çocukları/Uyum Güçlüğü Olanlar)
15. Görme Engelliler Basımevi ve Akşam Sanat Okulu
16. Özel Eğitim Okulu Bünyesinde Anasınıfı

Mesleki müzik eğitimi veren kurumların 3. Sınıflarından itibaren bu okullara öğretmen yetiştirme alanları açılabilir.

7. OTİZM

Otizm ilk kez Leo Kanner tarafından 1943 yılında tanımlanmıştır.

Son yıllarda sayıları dünya genelinde hızla artmakta olan ve artacağı öngörülen otizmi Özbey şöyle tanımlar “Otizm çeşitli nedenlere bağlı olarak çocukluğun ilk üç yılı içinde iletişim ve sosyal beceri yetersizliği ile sınırlı ilgi, takıntılı ve tekrarlayıcı davranışlarla ortaya çıkan, ileri derecede ve karışık bir gelişimsel bozukluktur” (2005: 13).

Mukaddes’e göre ise otizm “erken çocukluk çağında belirtileri görülmeye başlayan bir nörogelişimsel bozukluktur” (2019: 1).

7.1. OTİZMİN NEDENLERİ

Yaygın gelişimsel bozukluk beş alt grupta ele alınabilir:

Otizm, Asperger sendromu, çocukluk dezente gratif bozukluk, rett sendromu, atipik otizm (Özbey, 2005: 17).

Başlarda ilgisizlik ve sevgisizlik belli başlı neden olarak gösterilse de bunun böyle olmadığı artık bilinmekte. Kanner; “1970’lerde çocuğun genetik yatkınlığı ile ailenin negatif anlayışının birleşmesiyle otizmin ortaya çıktığını belirtmiştir” (Özbey, 2005: 20).

Otizme genetik etkenlerin, aşıların, çevresel etkenlerin, gebelikte yaşanan sorunların, bazı virüs ve hastalıkların sebep olduğuna dair görüşler vardır. “Doğum anındaki kan testinde down sendromu tespit edilebilirken otizm tespit edilemiyor. Sonradan olan bir yaşantı tetikliyor” (Ülker, 2013: 2).

“Amerikan hastalık kontrol ofisinin verilerine göre 8 yaşındaki çocuklarda, okul ve tıbbi kayıtlardan alınan verilere göre, otizm sıklığı 1/68’dir. Fakat ailelere uygulanan anket çalışmasında 2015 yılında 1/45 oranına ulaşılmıştır” (Ekici, 2017: 25).

“Kanner üç otistik çocuktan, aspergerde sekiz çocuktan birinin kız olduğunu söylemiştir” (Özbey, 2005: 22).

Kanner’e göre tanı ölçütleri:

1. Başkalarıyla iletişimde bulunmazlar.
2. Konuşma geç gelişir ve konuşmada aksamalar vardır.
3. Konuşmayı iletişim amacıyla kullanmaz.

4. Ekolali (yankı) konuşma vardır.
5. Zamirleri yerinde kullanmaz ve karıştırır.
6. Değişiklikleri kabule yanaşmaz.
7. Tekrarlayıcı amaçsız davranışlar görülür.
8. Normal bir zeka ve iyi bir hafızaya sahiptir.
9. Dış görünüşleri normaldir (Özbey, 2005: 26).

“Ekolali: Duyulan kelime ve tümcelerin duyulduktan hemen sonra veya bir süre sonra anlamsız olarak tekrar edilmesi (yankılama konuşması)” (Turan, 2000: 151).

7.2. OTİSTİK BİREYLERİN BEDENSEL GELİŞİMLERİ VE MOTOR BECERİLERİ

“Otistik çocukların bedensel gelişimlerinde ve dış görünüşlerinde herhangi bir anormallik görülmez, hatta oldukça sevimli görünürler, fakat motor becerilerinde normal çocuklara göre gecikmeler olur. Oturma, emekleme ve yürüme becerilerini normalden geç kazanırlar” (Özbey, 2005: 29)

7.3. OTİSTİK BİREYLERİN DUYUSAL ÖZELLİKLERİ

Otistik çocukların duysal gelişimleri dikkat çekicidir. Yüksek seslere karşı duyarlıdırlar. Kimi çocuk ise müziğe karşı oldukça duyarlıdır ve müzik dinlemekten büyük zevk alır” (Özbey, 2005: 31).

Temple Grandin’de duysal davranışları üçe ayırmış; duysal arayış, duysal aşırı tepki verme, duysal az tepki verme. Ona göre; “duysal işleme sorunu olan otistik insanları görüyorsanız onları kategorilerden birine yerleştirebilirsiniz” (Panek, 2018: 91).

7.4. OTİSTİK BİREYLERİN DUYGUSAL ÖZELLİKLERİ

Özbey; otistik bireylerin nedensel ağlama ve gülmelere, tehlikelerden korkmamalarına, ilgiye karşı tepkisizliklerine, aile bireylerine karşı duygusal bağ kurmamalarına, karşıt davranışlar geliştirdiklerine dikkat çeker (2005: 34-36).

7.5. OTİSTİK BİREYLERİN DİL GELİŞİMİ VE İLETİŞİM BECERİLERİ

Otistik çocuklarda konuşmanın olmayışı veya iletişim aracı olarak kullanılmaması ve hatta yaşamları boyunca konuşmamaları bilinmektedir. Bu durum onlarda iletişim yetersizliğine ve bu durum karşısında bağırma, ağlama vb tepkiler geliştirmelerine yol açmaktadır.

7.6. OTİSTİK BİREYLERİN SOSYAL GELİŞİMLERİ

Arkadaşlık, dostluk, sevgi, yardımlaşma, sadakat, normlar vb hayata dair bir çok norm sosyal davranışlar ve beceriler olarak görülür. Otistik çocuklar ise bu becerileri edinmede sorun yaşarlar.

“Otistik çocukların normalden farklı olan sosyal gelişim özelliklerinden birisi de, normal çocuklarda çok sık gözlenen sevgi ve güvende olma ihtiyacı için diğer bireylere fiziksel yaklaşma davranışlarının görülmemesidir” (Darıca vd, 2017: 42).

“Göz teması kurmama, insanlara ilgi duymama, seslere tepkisiz kalma, duygusal yakınlıktan ve fiziksel temastan kaçınma, oyun oynamama ve sosyal kurallara uymama gibi özellikler, otistik çocuklardaki sosyal yetersizliğin birer göstergesidir” (Özbey, 2005: 49).

Persson bir uyarıda bulunur. “Sosyal yaşama çok uzak olan bazı otizmli çocuklara eğitime başlar başlamaz baskı yapmamak gerekir. Bu çocukların, yakınında bir başka çocuğun oynamasını kabul etmesi bile, yeterli sayılmalıdır. Kaldırabileceği sosyal yakınlık bu kadar olabilir (2012: 81).

7.7. OTİSTİK BİREYLERİN ZEKÂ GELİŞİMLERİ

Bu çocukların zekâ gelişimlerini ölçebilmek şu an için mümkün görünmemektedir. Belki de ölçmek doğru değildir. Normal bireylere göre çok üstün yetenekler gösterebilen bu bireylerin farklılıklarını olduğu gibi kabul etmek yerinde olacaktır. Absolut bir kulağa sahip olanlara, mükemmel derecede resim yapanlara, bir gördüğünü unutmayanlara, ezber yeteneğini oldukça ileri düzeyde olanlara vb rastlanabilmektedir.

Bununla birlikte olaylar arasında bağlantı kuramama, genelleme yapamama, empati kuramama, dikkat sürelerini kısa oluşları da bilinmektedir (Özbey, 2005: 53-54).

7.8. OTİSTİK BİREYLERİN TAKINTILARI

Özbey’e göre bu takıntılar şunlardır: ilgi takıntıları, nesne takıntıları, simetri takıntıları, aynılığı devam ettirme takıntıları, davranış takıntıları (2005: 56-58).

7.9. OTİSTİK BİREYLERİN PROBLEMLERİ

Vural bu problemleri şöyle sıralamış: Uyku problemi, yemek yeme problemleri, davranış problemleri, tuvalet eğitimi (2007: 36-46).

Yemekle, uykuyla, giyinmeyle ve cinsellikle ilgili problemler aileler tarafından sıklıkla dile getirilir. Bu problemler çocuğun yaşamını dört yönde olumsuz etkiler: a) var olan becerilerini kullanmayı engeller, b) yeni beceriler öğrenmesini engeller, c) kendisine zarar verir, d) çevresiyle olan uyumunu bozar. Diğer insanların yaşamına üç yönde olumsuz etki eder, a) insanlara zarar verir, b) insanları rahatsız eder, c) ana baba için utanç verici bir durum halini alır (Özbey, 2005: 217).

Nitelikli bir eğitim süreci yanında; eğitimci, aile, toplum birlikteliğiyle bu sorunların çözülebileceği düşünülmektedir.

8. MÜZİK TERAPİ VE OTİZM

Ülkemizde müzik terapi eğitimi veren lisans veya lisansüstü düzeyde bir okul, bölüm, program yoktur. Seminerler, konferanslar, atölye çalışmaları yeterli gelmemektedir. Yurt dışı özellikle Amerika'daki gelişmelerle karşılaşıldığında çok gerilerde olduğumuz açıktır.

“Özel gereksinimli çocukların eğitim ve tedavisinde 50'nin üzerinde yöntem ve program kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin tümü aynı amaca hizmet etmektedir. Yani tümü çocuğun yetersizliklerini ortadan kaldırmayı veya hafifletmeyi ve çocuğun daha bağımsız bir hayata kavuşmasını amaçlamaktadır” (Özbey, 2009: 153).

Mukaddes otistik çocukların hayatında sanat ve spor etkinliklerinin önemi üzerinde durur. “İlkokul çocukları bölümünde belirtildiği gibi, bu yaş grubunda da hem spor yapmak hem de sevdiği sanatsal bir etkinlikte (müzik, dans, resim, seramik) uğraşmak, hem kendisini ifade etme, hem duygularını daha iyi denetleme, hem de özgüvenin oluşmasında işe yarar. Ayrıca başka ortamlarda arkadaş edinmekte zorlanan veya paylaşımı zayıf olan ergende, bu gibi etkinlikler başka ergenlerle ortak ilgi alanı oluşturur ve daha fazla paylaşımda yaratabilir” (2019: 155-156).

Özbey; özel gereksinimli bireyler için geliştirilmiş tedavi, terapi ve yaklaşımları şu şekilde sıralamıştır:

A) EĞİTİM VE TERAPİ

1. Özel Eğitim
2. Konuşma ve Dil Terapisi
3. Uğraşı Terapisi

4. Psikoterapi

B) EĞİTİM YÖNTEMLERİ VE PROGRAMLARI

1. Uygulamalı Davranış Analizi
2. PECS (Resim Değiş Tokuşuna Dayalı İletişim Sistemi)
3. Ayırık Denemelerle Öğretim)
4. Bekleme Süreli Öğretim)
5. Fırsat Öğretimi
6. Olumlu Davranış Desteği (İşlevsel Analizi)
7. Temel Tepki Öğretimi
8. Video İle Model Olma
9. Seçim Yapma Öğretimi
10. Söyle-Yap Uyumu Öğretimi
11. Etkinlik Çizelgeleri
12. TEACCH
13. Lovaas Yöntemi
14. Doğrudan Öğretim (Açık Anlatım) Modeli
15. Yaratıcı Yöntem
16. Basamaklandırılmış Yöntem
17. Yanlıssız Öğretim Yöntemleri
18. Beceri Öğretim Yöntemleri
19. Kaynaştırma Programı
20. Küçük Adımlar Erken Eğitim programı
21. Portage Erken Eğitim Programı
22. Montessori Programı
23. Higassi Programı
24. Sosyal Hikâyeler

25. Destekli İletişim

26. Holding Terapi

C) DUYUSAL-DEVİNSEL TERAPİLER

1. Duygu Bütünlemesi

2. İşitsel Bütünleme

D) BİYOLOJİK TEDAVİ YÖNTEMLERİ

1. Farmakolojik Tedavi

2. Diyet Tedavisi

3. Gluten ve Kazein Diyeti

4. Maya ve Mantar Tedavisi

5. Vitamin Tedavisi

6. Sekretin Tedavisi

7. İmmünglobulin Tedavisi

8. Neurofeedback

9. Hiperbarik Oksijen Tedavisi

E) ART TERAPİ

1. Dans ve Hareket Terapisi

2. Müzik Terapisi

3. Drama

4. Resim ve Diğer Sanat Unsurları

F) ALTERNATİF TEDAVİLER

1. Homeopati

2. Aromaterapi

3. Refleksoloji

4. Akupunktur

G) YARDIMCI TERAPİ VE DİĞER TEDAVİ YÖNTEMLERİ

1. Yunus Terapi

2. At Terapi

3. Su Terapi

4. Uzak Terapisi

5. Kraniosakral

6. Yardımcı Teknoloji ve Bilgisayar Programları (2009: 158-159).

Her biri birbirinden farklı özelliklere sahip farklı öğrenen çocuklar için önerilen yöntem ve programlardan biri de “müzik terapi” dir. Yaş sınırının olmaması, kolay ulaşılabilir olması, yeteneğin kolay tespit edilebilmesi, mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan nitelikli eğitimciler ve sanatçıların yetişmesi, ailenin ve çocuğun birlikte aktiviteler yapabilmesi ve sürece dahil olması bu terapi yönteminin artıları olarak görülebilir.

En büyük eksiklik ise daha önce de belirtildiği gibi bu alana ilgi duyanların azlığıdır.

“Benenzon’a göre müzik terapisinde çocuğun o anki ruhsal durumuna uygun müzik parçaları sunulmalıdır. Müzik terapisi, ruhsal sorunları ve davranış bozukluğu olan bütün çocuk ve erişkinlere uygulanabilmekte ve başarılı sonuçlar alınabilmektedir” (Özbey, 2009: 215).

Mukaddes şunları söyler: “Bazen bireysel, bazen grup olarak uygulanan bu terapiyle sözel olmayan yollardan bir sosyal etkileşim hedeflenmektedir. Bazı küçük gruplarla yapılan çalışmalarda ortak dikkatte ve jestlerde artışlar olduğu bildirilmektedir” (2019: 184)

İlkay Çolapkuluna göre müzik terapi; müzik aracılığı ile dil, dil aracılığı ile müzik çalışmasını size sunacak yollardan biri olabilir. Etkileşimli müzik terapisi ile duyular arası bir bütünlük oluşturarak çocuğunuz ile olan samimi duygusal bağları güçlendirebilirsiniz. Ona göre müzik terapisi öğrenme ve gelişim alanlarında pek çok yarar sağlarken, çocukların sosyal, bilişsel ve psikolojik gelişimlerine olumlu katkıda bulunabilmektedir (akt. Ekici, 2017: 84-85).

Vural ailelere şu önerilerde bulunur: “Müzikli ve hareketli oyunlar yapın ve hep beraber tekrar edin. Mesela müzik eşliğinde bir halka olup dönün. Bu sırada herkes halkadaki bir kişinin adını söylesin, adı söylenen kişi halkada ters dönsün” (2017: 99).

Korkmaz bu müzik terapisi hakkında şunları söyler: “Müzik aracılığı ile müzik dışı kazanımlar hedeflenir. Müzik terapötik uyarandır. Otizmde kullanımı sosyal etkileşim, sözle iletişim, ilişki başlatma, sosyo-duygusal karşılıklık geliştirme hedeflerini içerir. Sözel olmayan iletişim yollarını da geliştirir. Ritim ile motor beceriler, şarkı söyleme ile konuşma, şarkı belleği ile akademik materyal için olan bellek arasındaki ilişkiye dayanılarak tercih edilen müziğin duygu durum düzenleyici, dikkati artırıcı ve öğrencinin etkileşim ve öğrenme için yeteneklerini optimize edici gücünden yararlanılır” (2017: 149).

Quinn bu terapinin kısmen yararlı olduğunu belirtir. “Resim ve müziğin kullanılması duyuşsal bütünlüğün geliştirilmesinde kısmen yararlıdır; çünkü kontrol edilen bir ortamda dokunsal, görsel ve işitsel uyarıcı sağlarlar... Müzik dinlemek, duymak ve şarkı söylemek; konuşma ve dil algılarının gelişmesine yardımcı olur. Bir enstrüman çalmayı öğrenmek, çocuğun konstrasyon süre aralığının genişlemesinde ve yaratıcı aktivitelere odaklanmasını artırmasında yardımcı olur” (2017: 91).

Havadar bu konunun önemini şöyle dile getirir. “Otistik çocuklar için müzik tedavi merkezleri kurulmalıdır” (2003: 34).

Garland ise şu önerilerde bulunur.

“Çocukların müziği kulaklık vasıtasıyla dinlemesini öneriyoruz. Müziğin kalitesini kulaklığın kalitesi etkileyecektir. Başına iyi oturan ve yumuşak sesi olan kulaklıklar tercih edilmelidir. Kulaklıkları internette satın alabilirsiniz. Kulaklığı çocuğa tanıtırken televizyona takıp çocuğun en sevdiği çizgi filmi açın. Sesi artık kulaklıkta olduğunu söyleyin. Çocukların büyük bir kısmı en sevdikleri çizgi filminin sesini duymak için kulaklığı takar ve bu arada da kulaklıklara alışır. Çocuklar müziği isteğe bağlı olarak hoparlörlerden de dinleyebilirler” (2018: 49). Çocuğun müziği dinlemesini ve bunlara yönelik hareket etmesini sağlama, sevdiği bir müzikle başlangıç yapma, rahatsız edici müzik veya bir iki dakikadan fazla müzik çalmama Garland’ın diğer önerileridir (2018: 129). Garland basit enstrümanlar (ev yapımı davullar, bagetler, çan, gong, zil) yapmayı ve bunları temin etmeyi de önemser (2018: 216).

9. OTİSTİK BİREYLERİN VE AİLELERİNİN HAYATLARINDA MÜZİK

Otistik çocukların müziğe karşı özel bir ilgileri olduğu ısrarla söylenir. Birçok otistik çocuk, iletişim amaçlı konuşamaz ama şarkı söyler. Kimi çocuk yüzlerce şarkıyı ritmiyle ezbere bilir ve söyler. Bazı çocuklar ise müzik aletlerini bir müzisyen gibi çalar. Otistik çocukların müzikle eğitimi, bu alanda öğrenim görmüş müzik terapistleri tarafından yapılmalıdır (Özbey, 2005: 212).

Birkaç Yaşanmışlık

“8. Sınıfta kaynaştırma eğitimi aldığı okulda bir gün müzik dersinde beklenmeyen bir performans sergiledi. O yıl okulun bando takımında davulcu olarak yer aldı. Bir sonraki yıl ise Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümünü kazandı. Burada piyano ve bateri çalmayı öğrendi ve bu yıl başarıyla mezun oldu. Aynı zamanda bir kargo firmasında part-time çalışmaya başladı” (Mukaddes, 2019: 223).

“Zeynep’in söylediği şarkılar günden güne arttı. Küçük kardeşi için annesinin söylediği ninnileri söylemeye başladı. “İlaç içen çocuk”, “Minik kuş” gibi çocuk şarkılarını söylerken bir gün farklı şeyler mırıldandığını fark ettiler. Zeynep sanat müziğinden “Şurası göz göze geldiğimiz yer” şarkısını söylüyordu. Henüz üç yaşını bitirmişti. Evde müzik icra edilmezdi. Ancak televizyondan dinlemiş olmalıydı. Kendiliğinden kapmış ve söylüyordu” (Havadar, 2003: 38).

“On senedir flüt çalışıyorum. İlkokulda, sınıftaki bir kızla arkadaşlık kurmak istediğim için başlamıştım. On bir yaşındaydım, bir sene ders aldım ve bıraktım. Yeni taşınmıştık ve liseye geçmiştim. Sonra on sekiz yaşında tekrar başladım. On senede tam dört öğretmenim oldu. Yan flüt çalmak çok hoş bir şey ama zor. Zor gelmesinin en büyük nedenlerinden biri, benim ritim konusunda pek iyi olmamam. Müziği duyduğumda ise çalabiliyorum” (Başar, 2018: 76).

Arioğlu’nun dilinden;

“Otistik çocuk olan Buğra Çankır’ın ailesi konservatuvara alınmadığı için çok üzgündü, kendisine bir piyano resitali hazırladık. Aile ve çocuk hatta eğitimci, onore oldu, sonrasında sesimizi duyurduğumuz için daha çok yol kat ettiler” (2018: 47).

Gamze Benli otizmlilerin işitsel zeka dehalarının olduğunu belirtir ve Buğra Çankır’ı örnek gösterir.

“Aralarında Mozart ve J. S. Bach’ın da bulunduğu, doğadaki tüm sesleri nota diline deşifre edebilme yeteneğine sahip 664 kişiden biri olarak gösterilen ve Hatay’da yaşayan müzik dehası Buğra Çankır, buna iyi bir örnektir. Ne mutlu ki ailesinin farkındalığı ve desteğiyle Buğra, artık yolunu çizmiş ve yeteneği doğrultusunda eğitim alabilmektedir” (2017: 33).

“Berk’in asıl ilgi alanı, büyük tutkusu müzikti. Üç yaşından itibaren piyano çalıyor, ortaokulda günde beş saat kadar piyano çalışıyordu. İsteği güzel sanatlara girmektir. Etiketinden dolayı güzel sanatlara alınmadı. O günden sonra Berk piyanoya küstü. Lise için TEOG puanı ile aşçılık okuluna girdi. İyi ki yapamaz diyerek TEOG’a girmesin dememişim. Mutlaka girmeliler” (Ekici, 2018: 25).

10. OTİZMLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN ADRESLERİ

Aileler ve eğitimcilere rehberlik edebilecek kurum ve kuruluşların adreslerini Whiffen’in kitabından öğrenebiliyoruz. (2017: 186-192).

ARI-Autizm research Institute

www.autism.com

ASA-Autism Society of Amerika

www.autism-society.org

Autism Speaks

www.autismspeaks.org

FEAT-Families for Effective Autism Treatment

www.feat.com

First Signs

www.firstsigns.org

Generation Rescue

www.generationrescue.org

IAN-Interactive Autism Network

www.ianproject.com

NAA-National Autism Association

www.nationalautismassociation.org

NICHCY-National Dissemination Center for Children with Disabilities

www.nichcy.org

Parent to Parent Program

www.p2pusa.org

Safe Minds

www.safeminds.com

SARRC-Southwest Autism Research and Resource Center

www.autismcenter.org

TACA-Talk About Curing Autism

www.talkaboutcuringautism.org

Thoughtful House Center for Children

www.thoughtfulhouse.org

USAAA-US Autism and Asperger Association

www.usautism.org

Unlocking Autism

www.unlockingautism.org

Autism one Radio

www.autismoneradio.org

Autism Podcast-Autism Research Institute

www.autismpodcast.com

Autism Society of America

www.Autism-society.org/site/pageserver

Autism Spot

www.autismspot.com

Dan Marino Foundation

www.chidrenett.tv

FAIR Autism Media (Foundation for Autism and Information Research Inc)

www.autismmedia.org

Schafer Autism Report

www.sarnet.org

IDEA-Individuals with Disabilities education Act

www.wrightslaw.com

Davranışsal eğitimler için adresler

CARD-Center For Autism and Related Disorders

www.centerforautism.com

The Floortime Foundation

www.floortime.org

The Gray Center

www.thegraycenter.org

PECS-Picture Exchange Communication System

www.pecs.com

RDI-Relationship Development Intervention

wwe.rdiconnect.com

SCERTS-Social Communication Emotional Regulation and Transactional Support

www.teacch.com

ANDI-Autism Network for Dietary Intervention

www.autismndi.com

DAN PRACTITIONER List

www.autismi.com/dan

GFCF Diet

www.gfcfdiet.com

Thoughtful House Center for Children

www.thoughtfulhouse.org

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1. TEZLER

Berrakçay, (2008) “Müziğin Bir Yaygın Gelişimsel Bozukluk Tipi Olan Otizmde Ortaya Çıkan Problemler Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Ritim Uygulaması Çerçevesinde 4 Örnek Olay” adlı yüksek lisans tezinde müziğin, tamamen tedavi edici olmasa da belirli davranış bozuklukları sergileyen otistik çocukların sosyal davranışlarının düzenlenmesinde etkili olup olmayacağını araştırmıştır. Otistik çocukların müzikle ilişkilendirilmesi kapsamında yapılan ritim çalışmalarının çocuklardaki problem olarak görülen davranışların kontrolünü ne yönde etkilediğini anlamak amacıyla, dört otistik çocukla haftada bir kez olacak şekilde toplam on oturumluk çalışma yapılmıştır. Çalışmada araştırmacının hazırladığı “Kişisel Bilgi, Eğitimsel Performans Bilgi Edinme ve Problemler Davranış Haftalık İzleme” formları kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, ritim tekrarı çalışmalarının çocukların yine tekrara dayalı olarak ortaya çıkan problem davranışları yerine geçebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik, (2014) “Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 Tarihleri Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde Türkiye’de ve Avrupa’da özel gereksinimli çocuklarla yapılan müzik eğitimi çalışmalarının nasıl bir dağılım gösterdiğini ifade etmeyi amaçlamıştır. Betimsel olan bu çalışmada veri toplamak için literatür taraması yapılmış elde edilen veriler çeşitli olarak analiz edilerek kategorize edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, yapılan çalışmaların % 37,1’inin 2009-2011 yılları arasında, % 54,28’inin Rehabilitasyon ve Tedavi amacıyla, %65,71’inin deneysel çalışma üzerine, %37,14’ünün otizm engel türünde, % 54,28’ini 16 yaş ve üzeri bireylerde, %68,57’sinin Türkiye’de yapıldığı saptanmıştır.

Dedeoğlu, (2018) “Özel Eğitimde Müzik Alanına İlişkin Yapılmış Olan Bilimsel Çalışmaların İçerik Analizi” adlı yüksek lisans tezinde özel eğitimde müzik alanına ilişkin yapılmış olan bilimsel çalışmaların içeriğinin farklı değişkenler açısından incelenmeyi amaçlamıştır. Araştırmada özel eğitimde müzik alanına ilişkin yapılmış YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde indekslenen 22 lisansüstü Türkçe tez, Necmettin Erbakan Üniversitesi Kütüphane Veri tabanlarında taranan 18 ulusal ve 29 uluslararası indekslerde taranan makaleler ele alınmıştır. Bu çalışmaların içerikleri, yapıldığı yayın türü, yıl,

cinsiyet, üniversite, enstitü, il, ülke, konu, araştırma deseni, araştırma yöntemi, veri toplama aracı, çalışma grubu/örneklem, kullanım amacı ve engel türlerine göre incelenmiştir. Araştırma bulguları alt problemlere göre düzenlenip, frekans ve yüzde tablosu olarak betimsel bir biçimde sunulmuştur.

Geboloğlu, (2016) “Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Sosyal Beceri Kazandırmada Sosyal Öykü ve Müzikli Sosyal Öykü Uygulamalarının Etkililik ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması” başlıklı doktora tezinde otizm spektrum bozukluğu olan bireylere sosyal becerilerin öğretiminde sosyal öykü ve müzikli sosyal öykü uygulamalarının etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını; hangi uygulama ile yapılan öğretimin daha verimli olduğunu araştırmıştır. Katılımcılara “izin isteme” ve “yardım isteme” becerilerini kazandırmayı amaçlayan araştırmada uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanabilmesi için, sosyal beceri kontrol listesi, önkoşul becerileri kontrol aracı, sosyal öykü öğretim oturumları uygulama güvenilirliği veri toplama formu, müzikli sosyal öykü öğretim oturumları uygulama güvenilirliği veri toplama formu, yoklama oturumlarına ilişkin uygulama güvenilirliği veri toplama formu, yoklama oturumları veri toplama formu ve sosyal geçerlik soru formu kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları otizm spektrum bozukluğu tanısı bulunan bireylere sosyal becerilerin öğretiminde sosyal öykü ve müzikli sosyal öykü öğretim yöntemlerinin etkili olduğunu; bu bireylerin bu öğretim uygulamalarıyla sosyal becerileri kazanabileceğini, kazandıkları becerileri sürdürebileceğini ve ihtiyaç duydukları farklı nesnelere genelleyebileceğini göstermiştir.

Gökmen, (2010) “Otizm Tanısı Almış Bir Çocuğun Müziğe ve Müzik Çalışmalarına Verdiği Tepkilerin Betimlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde otizm tanısı almış bir çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına verdiği tepkileri betimlemeyi amaçlamıştır. Çalışma, betimsel tek-denekli etkileşimsel durum çalışması desenindedir. Katılımcı 6 yaşında otizm tanısı almış bir çocuktur. Yapılandırılmamış görüşmeler, video kamera kayıtları ve araştırmacı tarafından hazırlanan gözlemci kayıt çizelgesi ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda bulgularda, yapılandırılmış ortamda, içerik olarak herhangi bir düzenleme yapılmaksızın gerçekleştirilen çalışmalarda, katılımcının müziğe ve müzik çalışmalarına olumlu tepkiler gösterdiği, araştırmacı ile istekli olarak iletişime geçtiği ve müzik çalışmalarına bağımsız ve istekli olarak katıldığı tespit edilmiştir.

Kılıç, (2019) “Orff Yaklaşımı ile Hazırlanan Müzik Etkinliklerinin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilere Öğretiminde Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin

Etkililiği” adlı yüksek lisans tezinde orff yaklaşımıyla birlikte yanlışsız öğretim yöntemlerinden eş zamanlı ipucuyla öğretim yöntemi kullanımının özel eğitim iş uygulama merkezine devam eden OSB’li öğrencilere şarkı söyleme ve müzik aletlerini kullanarak ritim tutma becerilerinin öğretiminde etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden katılımcılar arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya, otizm tanısı almış, özel eğitim iş uygulama okuluna devam eden, 2’si erkek 1’i kız olmak üzere toplamda 3 öğrenci katılmıştır. Şarkı söyleme ve müzik aletlerini kullanarak söylenen şarkıya uygun ritim tutma becerilerinin öğretimi için yapılan uygulamada; başlama düzeyi, öğretim, izleme ve genelleme oturumları düzenlenmiştir. Araştırmada bu oturumlara yönelik video kayıtlar yapılmış ve bu kayıtlar incelenerek gözlemciler arası güvenirlik verileri toplanmıştır. Orff yaklaşımı ile hazırlanan müzik etkinliklerinin otizm spektrum bozukluğu olan bireylere şarkı söyleme ve ritim tutma becerilerinin yanı sıra kavram öğretimi, sosyal etkileşim ve iletişimde bulunma becerilerinin öğretimi üzerinde olumlu yönde etkisi olduğu belirlenmiştir.

Özörak Oyman, (2019) “Çocuk Şarkılarının Otizmlili Çocuklardaki Konuşma Problemlerine Etkileri” adlı yüksek lisans tezinde çocuk şarkılarıyla eğitimin, dil gelişimi üzerindeki rolünü ele almıştır. Araştırmada otizmlili çocukların sözel gelişimlerine, dil becerilerine çocuk şarkılarının katkısını belirlemeye çalışmak üzere yapılmış olup dil gelişimleri için gördükleri tedavi ve eğitimlerine, çocuk şarkılarının destek sağlayıp sağlamadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma kapsamında MEB Kütahya Fethi Güzen Özel Eğitim Uygulama Merkezi’nde iki otizmlili çocukla bir eğitim-öğretim yılı süresince bire bir uygulamalı olarak çalışılmış, beş oturumluk bir süreç incelenmiştir. Araştırma için rastgele seçilen çocuklarla gerçekleştirilen müzik çalışmasında, tablolarla yer alan şarkılar ve beraberindeki ritimler, oyunlar uygulanmış, çocuğun yapabilme düzeyine göre beklenen davranışlar için (+) ve (-) işaretleri kullanılmıştır. Çalışma dışındaki zamanlarda araştırmacının seçilen çocuklarla sürekli birlikte olmaması nedeniyle çocukların konuşmalarındaki değişimlerin gözlemlenmesi konusunda ailelerinden ve öğretmenlerinden yardım alınmış, onların fikirlerini kapsayan görüşme kayıtları araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma çerçevesinde aile ve öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar tablo haline getirilmiş ve çocukların gözlem tablolarından ayrı olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda çocuk şarkılarının konuşma bozuklukları olan otizmlili çocukların eğitimlerinde destekleyici bir uygulama olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte konuşma bozukluklarına neden olan genetik, fiziksel veya çevresel faktörlerin ise terapi çalışmalarını gerektirdiği anlaşılmıştır.

Sağırkaya, (2014) “Temel Motor Becerilerini Kullanabilen Otizm Özelliği Gösteren Çocuklarda İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Orff-Schulwerk Yönteminin Kullanımı” başlıklı yüksek lisans tezinde pedagojik müzik terapi tekniklerinin, Orff müzik terapi tekniği (Orff Musiktherapie) ile birleştirilip, sürecin otizmlı bir bireyin sosyalliğinin ve iletişim kurma kabiliyetinin geliştirilmesindeki rolünü incelemiştir. Vaka analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan çalışma tek denekli deneysel araştırma modeli üzerine vaka analizi normları kullanılarak geliştirilmiştir. Veriler özel eğitim uzmanı gözetiminde, çocuk otizmlı bir birey ile bir yıllık bir çalışmanın kayıt altına alınmış görüntüleri ve tutulan raporlara dayanarak hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda, kullanılan tekniklerle bireyin mekân bazlı iletişimi sürdürebildiği tespit edilmiştir.

2. MAKALELER

Girli ve Atasoy (2012) “Kaynaştırmaya Yerleştirilen Zihin Yetersizliği veya Otistik Özellikleri Olan Öğrencilerin Okul Yaşantıları ve Akranlarıyla İlişkilerine İlişkin Görüşleri” adlı makalelerinde kaynaştırma eğitime devam eden zihinsel yetersiz ve otizmlı öğrencilerin okul yaşantıları, arkadaşlık ilişkileri ve öğretim sürecindeki sorunlarıyla ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma nitel bir çalışmadır. Katılımcılar dört, beş ve altıncı sınıfa devam eden 10 öğrenme güçlüğü, 10 otizm tanılı ilköğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Sonuçlar, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin özellikle matematik ve fen dersini zor bulduklarını ve desteğe gereksinim duyduklarını; otizmlı öğrencilerin ise, okuma, problem çözme, deyimlerde güçlük yaşadıklarını göstermiştir. Öğrenciler, yalnız kaldıklarını, oyunlarda yaşlıları tarafından tercih edilmediklerini ve “problem çocuk” olarak adlandırıldıklarını ama yine de okulu sevdiklerini belirtmişlerdir.

Yılmaz, Topaloğlu ve Akyüzlüer (2014) “Grupla Yapılan Müzik Etkinliğinin Otizmlı Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin Betimlenmesi” adlı makalelerinde grupla yapılan müzik etkinliğinin otizmlı çocukların sosyal beceri düzeyine etkisinin incelenmesini amaçlamışlardır. Çalışma grubunu, ölçüt örnekleme modeli ile belirlenen 4 otizmlı çocuk oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma desenine göre tasarlanmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve otizmlı çocukların çalışma - sahne video kayıtları, betimsel analiz yöntemi ile araştırmacılar tarafından hazırlanan "Sosyal Beceri Kontrol Listesi" kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre grupla yapılan müzik etkinliği ile otizmlı çocukların (i) ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri, (ii) grupla bir işi yürütme becerileri, (iii) sahne

becerilerinin olumlu yönde değiştiği gözlenmiştir. Araştırma sonucunda, grupla yapılan müzik etkinliğinin otizmli çocukların sosyal becerilerini arttırdığı görölmüştür.

Yurteri ve Akdemir (2019) “Otizm Spektrum Bozukluđu Olan Çocuklarda Müzik Terapinin Otizm Belirtileri ve Yařam Kalitesine Etkisi” adlı makalelerinde müzik terapinin otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan çocuklarda otizm belirtileri ve yaşam kalitesi üzerine etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada OSB’li iki grup 24 olgu, aylık rutin çocuk psikiyatri kontrolleri ve özel eğitim ve dışında herhangi bir eğitim veya tedavi almayan bir grup ile bunlara ek olarak müzik terapi alan diğer grup, müzik terapi öncesi ve sonrasına ilişkin otizm belirtileri ve yaşam kalitesi ačíısından karşılaştırılmıştır. Olguların hićbiri psikiyatrik ilać kullanmamıştır. Müzik terapi grubundaki çocuklara müzik terapisti tarafından sekiz hafta süreyle, haftada iki kez 40 dakikalık improvizasyonel müzik terapi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda müzik terapinin OSB’li çocuklarda hem otizm spektrum belirtileri, hem de yaşam kalitesi ačíısından ek olumlu gelişmeler sağladığı saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜZİĞE YETENEKLİ OTİZMLİ ÇOCUKLARI OLAN AİLELERİN SORUNLARININ BETİMLENMESİ

1. PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın problem cümlesi “Müziğe yetenekli otizmli çocukları olan ailelerin sorunları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ülkemizde ve Dünya’da farklı öğrenen bireyler müzik eğitiminde önemli bir yer edinirler. Down sendromlu, otistik, görme engelli, işitme engelli, hiperaktif, öğrenme güçlüğü çeken bireylerde müziğe yetenekli olanlar vardır ve hatta amatör müzikçilikten profesyonel müzik eğitime geçenlere ve meslek olarak müziği seçenlere de rastlanmaktadır. Farklı öğrenen bireylerde özellikle otizmlilerin müzik eğitimlerinde görülen olumsuz sonuçların aile, öğretmen, eğitim sistemi vb nedenlere bağlı olduğu düşünülür. Bunlara bilgi ve tecrübe eksikliği, konuya yönelik eğitim materyallerinin yok denecek kadar az olması, farklı öğrenen bireylerin eğitimine yönelik uzman (dal-müzik öğretmeni) eğitimcilerin az olması da belirlenen diğer sorunlar arasındadır. Bu çalışmada az bilindiği düşünülen ve en önemlisi ailelerce tecrübe edinilen ama dile getirilmeyen tüm sorunların belirlenmesi amaç edinilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Otizm; iletişim ve sosyal etkileşim sorunları yaşayan ve ömür boyu devam eden bir gelişim bozukluğudur. Aileler çocuklarının bu sorunlarını giderme yolunda müzik eğitimi bir çıkış yolu olarak görmektedirler. Çocuklarının müziğe olan yeteneklerini bilinçli veya bilinçsiz, dolaylı veya dolaysız fark etmelerinden itibaren ise başka sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu çocuklar arasında müzik yeteneklerini ve becerilerini sadece dinlemenin ve hoş vakit geçirme yanında *seslendirici/yorumcu* olarak kendisini geliştirenlere de rastlanmaktadır. Çalışma daha çok bu çocuklar ve aileleri üzerinde odaklanmıştır. *Seslendirici/yorumcu* müzikal yeteneğe sahip otizmli bireylerin ailelerinin yaşadıkları sorunlarının detaylı olarak ele alındığı çalışmanın alana özgü olması, farklı öğrenenler ve müzik konulu çalışmaların sayıca az olması bakımından

önemli olduğu, ailelere, uzmanlara ve konuya duyarlı bilim insanlarına kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Müzik yeteneği üç tipe/türe ayrılır. Dinleyici, yorumcu-seslendirici, üretici müziksel yetenekler. Çalışma; müziğe yetenekli; yorumcu/seslendirici özellikleri ile dikkat çeken otizmlı bireylerin ailelerinin yaşadıkları sorunları kapsamaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

5.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bireylerin müzik yeteneklerinin doğru belirlenmesi, anlaşılması ve tanımlanması, nitelikli ve sağlıklı bir müzik eğitimi sürecinin yürütülmesinde önemlidir. Tarama modelini esas alan, nitel ve betimsel bu çalışmada; müziğe yetenekli otizmlı çocukları olan ailelerin karşılaştıkları sorunların belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Ailelerin çocuklarının müziksel yetenekleri keşfetmelerinden başladıkları andan itibaren yaşadıkları tüm süreç betimlenmiş ve ele alınmıştır.

“Betimsel (descriptive) araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar... Eğitim alanındaki betimsel çalışmalara verilecek örnekler; çeşitli öğrenci gruplarının başarılarını belirlemek, öğretmenlerin, yöneticilerin ya da danışmanların davranışlarını tanımlamak, ebeveynlerin tutumlarını ve okulun fiziki şartlarını tanımlamak olabilir. Olgunun tanımlanması tüm araştırma gayretlerinin başlangıç noktasıdır” (Büyüköztürk vd. 2014: 22).

5.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni müziğe yetenekli otizmlı çocukları olan aileler, örneklemi ise müzik yeteneğini keşfedip formal veya informal sürdürülebilir bir eğitim sürecinde olan ailelerdir. Örneklem seçiminde amaçlı/yargısal örneklem seçimi tekniği dikkate alınmıştır. Bu teknikte; Evrenin özellikleri tüm detayları ile bilinir, istenilen özellikleri taşıyan örnekler araştırmaya dâhil edilir.

5.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE İŞLENMESİ

Çalışmaya gönüllü olarak katılan ailelere araştırmacı tarafından geliştirilen uzman görüşü ile son hali verilen yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu görüşme formunda 8 soru yer almaktadır. Veriler nitel çözümleme teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Karasar’a göre; Genellikle görüşme tekniğinin üç temel amacı bulunmaktadır.

Bunlar; a) İşbirliği sağlamak ya da sürdürmek, b) Sağaltım (tedavi-kendine güveni artırmak) ile, c) Araştırma verisi toplamaktır” (2009: 165-166).

Veriler işlenirken, “Buğracığım” gibi kişisel ve çok samimi söylemler, kişisel ve hukuki sorun teşkil edecek söylemler, kişi-okul-kurum ve kuruluş adları elenmiştir.

Birbirini tekrar eden, konuyu dağıtan, konudan uzaklaşan sözler ve konuşmalar da aynı şekilde elenerek soruyu tam olarak cevaplandıran verilere odaklanılmıştır.

Araştırma okuyucularına kolaylık sağlamak amacıyla kısa ve vurucu söylemlere-temalara-cevaplara odaklanılmıştır.

Katılımcı anne ve babaların cevapları toplandı ve birleştirildi. Görüşme yapılırken soruları eğer ebeveynin ikisi de cevapladı ise “*dık*” eki ile, sadece bir ebeveyn cevapladı ise “*dım*” eki ile yer verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

AİLE	ÇOCUK ADI	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ
A1.	Batuhan Kil	Anne / Öznur Kil Baba / Aydın Kil
A2.	Beril Zorlu	Anne / Yeşim Zorlu
A3.	Caner Serin	Anne / Aydan Çiğdem Filiz Serin
A4.	Cem Vardarcı	Anne / R. Gülçin Vardarcı
A5.	Doruk Güngör	Baba / Ergin Güngör
A6.	Koral Erdeniz	Baba / Seyhan Erdeniz
A7.	Lal Günsu Ergüven	Anne / Serap Danacıoğlu
A8.	Raci Demir	Baba / Cengiz Demir
A9.	Çağrıhan Atyıldız	Anne / Bilge Yasemin Atyıldız

6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI

Bu bölümde çalışmaya katılan dokuz aileden elde edilen bulgulara ve bu bulgulardan elde edilen verilere yer verilmiştir.

Araştırmanın veri toplama ve işleme teknikleri başlığında detaylı olarak açıklandığı gibi “soru” odaklı ele alınmıştır. Konu dışına çıkan veya konu dağıtan cevaplar değerlendirmeye dahil edilmemiştir.

Ailelerin Çocuklarının Müziğe Olan Yeteneklerini Erken Yaşta Fark Etme Durumları

Ailelere; *Çocuğunuzun müziğe olan ilgisi erken yaşlardan itibaren fark ediliyor muydu?*” sorusu sorulmuş ve şu bulgulara ulaşılmıştır.

- A1. *Evet. Sesli oyuncaklarla oynar, müzik kanallarını dinler, müzik öğretmeninin dikkati ve aileyi bilgilendirmesi ile müzik derslerine başladık.*
- A2. *Evet. Ritmik bir şekilde yürüyüp dans edebiliyordu.*
- A3. *Evet. 3 Aylıkken fark ettik. Ağlarken müzik dinlediğinde susar ya da bazen tam tersi müzik çalarken kapatıldığında susardı. 2 yaşındayken TRT Pazar konseriyle müziğe ilgisini tamamen fark ettik.*
- A4. *Abla'sı fark etti ve bateri kursuna götürdü.*
- A5. *Müziğe olan ilgisini öğrenmeden önce sese karşı duyarlılığını öğrendik. Aracımın motor sesini tanır ve kapı açma otomatigine basardı. Absolut olduğunu da erken öğrendik.*
- A6. *7-8 yaşlarında keşfettik. Reklam cingılları çalmaya başlayınca kendi kendine oynardı.*
- A7. *Müziğe karşı sürekli ilgiliydi.. Her zaman müzik dinlemek için kulaklıklılı, mp3 çalar, walkman, cep telefonu vb. bir aygıtı olurdu. Melodileri tekrar eder, mırıldanırdı.*
- A8. *Evet. Piyano ile çaldığım bir parçayı tekrar etti. Test yaptırarak ve absolut olduğunu öğrendik.*
- A9. *3-4 Yaşlarında söylenen ve tv'den duyduğu tüm şarkıları (39-40) ezberlediğini fark ettik. Tuşlu bir oyuncaktan çalınan melodiyi aynen tekrar etti. Reklam cingıllarına meraklıydı.*

Elde edilen bulgulardan ailelerin hemen tamamının çocuklarındaki yeteneği erken/küçük yaşlarda fark ettikleri anlaşılmıştır. Sesli oyuncaklarla oynama, müzik kanallarını dinlemesi, ritmik şekilde dans etme, müzik dinlerken ağlamayı kesme, sese karşı duyarlı olma, reklam cingıllarına dikkat etme, çeşitli araçlarla müzik dinlemeyi isteme, şarkı ve melodileri ezberleme gibi özellikler, erken yaşta fark etme durumları olarak göze çarpmaktadır. Bulgulardan; anne baba dikkati yanında abla, dayı gibi aile bireylerinin ve öğretmenlerin de dikkatlerini çekecek derecede üst düzey bir müziğe yönelme davranışının görüldüğü ve önemli bir veri olarak karşımıza çıktığı görülmüştür. Ayrıca çocukların konuşma becerileri elde etmeden önce de müziğe duyarlı oldukları anlaşılmaktadır.

Ailelere Göre, Otizmlili Çocukların Müziğe Yetenekli Olduklarının Erken Yaşlarda Anlaşılma Durumları

Ailelere “Otizmlili çocukların müziğe yetenekli olduğu erken yaşlarda nasıl anlaşılabilir?” sorusu yöneltilmiş verdikleri cevaplar soru özelliğine göre çözümlenerek ve özetlenerek aşağıda verilmiştir.

- A1. *Erken yaşlarda belli ediyor. Müziğin yanında resimle de uğraşıyor.*
- A2. *Fikrim yok. Dinletilen şarkı esnasında hareketleri gözlenebilir. Müzik öğretmenlerinden destek alınabilir.*
- A3. *Erken yaşlarda anlaşılabilir. Sesleri tekrar etmesi, mırıldanması, müziğin susması ve başlamasındaki tepkileri müziğe yatkınlığın göstergeleri olabilir.*
- A4. *Otizmlililerin neredeyse tamamı müzik ile iç içeler.*

- A5. *Bazı çocuklar kendiliğinden bunu ortaya çıkarıyor. Tanıdık ailenin otizmli çocuklarından birkaç örnek: Çocuk; radyoda çalan müzikleri saatlerce açar ve dinler. Ramazan davulcusunu dinler. Reklam müziklerinde ritme eşlik eder. Dinlediği şarkıcının sesini taklit etmeye çalışır.*
- A6. *Yeteneği tespit etmek adına gerçekten biraz profesyonelce bir yaklaşım olması gerekiyor. Sadece şu ritmi tekrarlamak A..a demek deyince o bunu yapamaz da bundan bir şey çıkmaz demek de doğru değil. Belki biraz daha farklı bir program uygulanarak bu programdan çocukları geçirerekten bu çocuk da şöyle bir yetenek var, bu çocukta böyle bir yetenek var demek daha doğru olur.*
- A7. *Bir çalgı verilebilir ve ilgisi ölçülebilir. Yeteneği olmayabilir belki müzik onu rahatlatıyordur. Müzik dinlerken rahatlıyorlar, gerginlik gidiyor. Şarkı söylerken çok rahatlıyorlar. İlgili bir gözlem yapılabilir.*
- A8. *Müzik öğretmenine gösterilebilir. Ailenin de fark etmesi önemli.*
- A9. *Müzikli oyunlara verdikleri tepkiler belirleyici olabilir. Ritmik oyunlara katılım veya tepkiler izlenebilir. Alkışlarıyla tempo tutması bile bir işaret sayılabilir.*

Ailelere göre; çocuğun yeteneği erken yaşlarda fark edilebiliyor. Farklı sanat dallarına ilgi gösterme durumu, dinletilen şarkılara tepkileri, sesleri tekrar etmeleri, mırıldanmaları, radyo dinlemesi, reklam cıngıllarına dikkat etmesi, müzik dinlerkenki durumları müzikli oyunlara verdikleri tepkiler gözlenebilir. Ailelerin bu konuda müzik öğretmenlerinin de bilinçli olması gerektiğini belirtmeleri ve klasik kulak testleri dışında uygulamalar yapmaları gerektiğini vurgulamaları dikkat çekicidir.

Ailelerin ve Çocuklarının Hayatına Müziğin Yerleşme Süreci

Ailelere; “Müzik, çocuğunuzun ve sizin hayatınızın ortasına nasıl yerleşti? Müzik maceranız hangi aşamadan itibaren bir amaç haline geldi?” birleşik soruları sorulmuş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

- A1. *Bizde “müzik yeteneği” olmamasına rağmen “absolut” olması bizi çok etkiledi. Çoğumuzdan sonra öğretmenler daha dikkatli olmaya başladılar.*
- A2. *Nota bilmeden üç klasik eseri kısa da olsa çalabilmesi, altıncı sınıftan itibaren piyano tuşlarına basmayı kabul etmesi süreci başlatma kararımızı aldırıldı.*
- A3. *Hocamızla “konser verme” hedefi koyduk. Bir amaç halinde yaşamaya ve ona doğru koşmaya başladık.*
- A4. *Güzel Sanatlar Lisesini kazandı. Müzik bir amaç haline geldi.*
- A5. *Müziğe org ile başladı. İlk müzik öğretmeni absolut olduğunu söyledi ve motive olduk, müzik eğitimi almasını istedik.*
- A6. *Piyano eğitimi almaya başlayınca, biz de gitgide daha fazla bir klasik müziği içerisine girmeye başladık. Klasik müziği sonuna kadar dinlemeyi yeğliyoruz. Çok daha güzel geliyor kulağımıza. Böyle olunca da, bizim hayatımız değişti. Doğrusunu isterseniz yani eskiden şu bestecinin şu eserleri varmış bu eserlerinde şu tür yorumcuları varmış diye konuşmazdık. Bunları da oturup konuşmaya başladık, konserlere gitmeye başladık ve kendimizi çok daha farklı hissetmeye başladık.*
- A7. *Ortaokul son sınıfta evimize bir org aldık. Özel ders aldırдық. Güzel sanatlar lisesini kazandı. Biz konserlere gitmeye başladık. Çocuğumuzun müzik öğretmeni*

olmasını çok isteriz. Otizmli çocukları eğitimi sürecinde yardımcı eğitmen olarak görev yapabilir.

- A8. Müzik hayatımızda her zaman vardı ve bir araç olarak gördük. Onun müzikten para kazanmasından ziyade sosyalleşmesinin artırmasını öngördük. Böyle becerileri olmasaydı daha farklı sıkıntıları olabilirdi.
- A9. 3-4 yaşlarında fark ettik ama doktorumuzun tavsiyesi ile özel eğitime yöneldik ve müziği ihmal ettik. 7 yaşında bir müzik öğretmeni başlayabilir dedi ama davranış problemleri yüzünden ara verdik. Bir akordeon hocası bulduk ve tekrar başladı. Müzik bizim için bir amaç haline geldi.

Ailelerin; çocuklarının müzik yeteneklerinden etkilenmeleri, özellikle absolut (mutlak-kesin kulak) sahibi olmalarını öğrenmeleri, çocuklarını, org, akordeon, piyano gibi çalgı eğitimine başlatmaları, bazen üzücü bazen motive edici müzik eğitimcisi durumlarıyla karşılaşmaları süreçte dikkat çeken durumlardır. Ailelerde müzik dinleme, konserlere gitme gibi tutum davranışların gelişmesi ise oldukça anlamlıdır. Aileler; müziğin bir meslek edindirme, sosyalleşme gibi amaçlarda hizmet edebileceğini inanmaktadırlar.

Ailelerin Müzik Eğitimi Alma Konusunda İzledikleri Yollar

Ailelere; “müzik eğitimi alma konusunda nasıl bir yol izlediniz?” sorusu sorulmuş ve şu bulgular elde edilmiştir.

- A1. “Ben bu çocuğu eğitemem” diyen özel ders hocasına olması gerekenden üç katı fazla bir ücrete özel ders aldırarak. Güzel Sanatlar Lisesi sınavlarına hazırlandık ve kazandık.
- A2. İlkokul müzik öğretmeni hamile olduğunu, çocuğumun hastalığının bulaşıcı olabileceğini düşünerek derslere almadı.
- A3. Yabancı uyruklu bir piyano hocası ile çalışmasını istedik ama hoca kabul etmedi. Sonrasında bir hocamız kabul etti ve başladı.
- A4. Müzik hobi olarak başladı. Özel ders aldırarak. Güzel Sanatlar Lisesi sınavını kazandı.
- A5. Müziğe epeyce zaman ayırdık. Konservatuvar sınavına girmesini istedik. “otizmle ilgili bir eğitim alamayacağımızı, eğitimcilerin de böyle bir bilgiye sahip olmadığını, o nedenle de oğlumuzu kabul edemeyeceklerini” söylediler. Yüksek lisans tezi hazırlığındaki bir eğitimciden dersler aldırarak. Konservatuvar lise kısmı sınavlarına girdik ama sınav ilanı değiştirildi. Hukuki mücadele başlattık. Güzel sanatlar lisesi sınavlarında da benzer sorunlarla karşılaştık. Açtığımız davayı kazanmamıza rağmen ikinci sınavda yine başarısız gösterildik. Çocuğumuz başka bir alanda eğitime başladı. STK lideri olarak mücadeleyi hiçbir zaman bırakmadım. Eskiye göre kontenjan hakkı kazanıldı. Sınav süreçleri değişti.
- A6. Güzel sanatlar lisesinden mezun bir bayanla eğitime başladık. Notalarla org öğrenme kitabını uyguladık. Lise çağına kadar 5-6 farklı hocadan ders aldı. En etkilisi konservatuvar hocası oldu. İstanbul’a taşınınca 3 yıl ara verdi. 100 eserden oluşan bir piyano dinleme seti aldık. Bir bayan hocayla derse başladık ama notayla çalmak yerine kulaktan çalmaya-taklit etmeye başladı. 49’la Güzel

sanatlar lisesi sınavında başarısız gösterildi. Özel bir güzel sanatlar lisesine girdi ama 2 yıl sonra bıraktı. Belediye konservatuarı sınavlarını kazandı temel lise eğitimiyle birlikte konservatuar eğitimini yürüttü. Başarısında İranlı bir eğitimcinin rolü oldu.

- A7. *Kendisini bizim çocuklarımıza adanmış bir öğretmenle tanıştık. Güzel sanatlar lisesi sınavlarına hazırlanmak için yine öğretmenimizin desteğiyle başka bir eğitimciyle çalışmak istedik ama bize hem de çocuğumuzun yanında “olmaz, ezbere çalışıyor, hiç nota bilmiyor” dedi. Empati yapmıyorlar o an, o çocuk ne hissedecek bir veli olarak benim ne hissedeceğimi düşünmüyorlar. Başka bir eğitimcinin destekleriyle yönümüzü tekrar belirledik.*
- A8. *Güzel sanatlar lisesini kazandı. Lisede orkestra derslerine alınmadı. Eğitimciler görmezden geliyorlar ve sorun yaratmasını istemiyorlar. Ardından Müzik öğretmenliği ABD kazandı.*
- A9. *Tamamen bilinçsiz bir araştırma yaptık. Yakınımızdaki bir müzik kursuna gittik. İnternette piyano öğretmeni arayışlarına girdik. İlk olarak otizmlili bir çocukla çalışıp çalışamayacaklarını soruyordum.*

Bu soru ile; ailelerin, hangi kişi ve kurumlara başvurdukları, nasıl karşılandıkları, Otizmlili birisine ücret karşılığı dahi müzik eğitimi vermekten kaçınan müzik öğretmenlerinin olup olmadığı ve gerekçeleri, ikna etmek için neler yaptıkları, Kamu hizmeti veren okullarda görev yapan öğretmen ve idarecilerin hangi olumlu ve olumsuz yaklaşımları vb konuların olup olmadığı öğrenilmeye çalışılmıştır.

Müzik eğitimcilerin ders vermek istememeleri, mesleki müzik eğitimi verilen kurumların giriş sınavlarında yaşanan sorunlar, yine bu kurumlardan bazılarının yönetici ve eğitimcilerinin olumsuz yaklaşımları, yasalardan kaynaklanan sorunlar, ailelerin sürekli bir eğitimci arayışında olmaları dikkat çeken bulgulardır.

Ailelerin müzik eğitimi alma sürecinde oldukça zorlandıkları görüşme sırasında da açıkça anlaşılmıştır. Aileler; yapılandırılmış görüşmeler sırasında detaylı anlatımlarda olmuş, özellikle müzik insanları ve kurumlarıyla yaşanan olumsuzluklara uzun uzadıya dikkat çekmişlerdir.

Bu bölümde veriler daha önce de belirtildiği gibi kişi ve kurum ismi verilmeden özetlenerek ele alınmıştır.

Ailelerin Müzik Eğitimi Sürecinde İzledikleri Yöntemler

Ailelere “*müzik eğitiminde nasıl bir yöntem takip ettiniz?*” sorusu yöneltilmiş ve gerek eğitimci gerekse kişisel/ailevi tecrübeleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Aileler şu hususları vurgulamışlardır.

- A1. *Alaylılardan ziyade profesyonellerle çalışmasını sağladık.*

- A2. *Özel eğitimcisi ile müzik öğretmenin aynı ortamda olması avantaj oldu. Müzik öğretmenin çocuğumuzun piyano tuşlarına basmasını ikna etmesi bize göre en iyi yöntem buydu.*
- A3. *Hocası ile deşifre ediyorlar. Daha çok dinleyerek, kulaktan ve bölüm bölüm öğreniyor. Çala çala notaya bakmadan bile öğrenebiliyor. Ders öğretmeni de “nasıl öğrettiğine şaşırdığını” söyledi.*
- A4. *Özel bir çaba gerekmedi. Müzik eğitimi tüm müzik liselerinde aynıdır.*
- A5. *Birebir eğitimin geliştirici olduğunu biliyoruz.*
- A6. *Belediye konservatuarı Türk sanat müziği odaklıydı makamları anlayamadı. Piyano 1 gün ve 1 saatti. Solfejleri evde çalıştı.*
- A7. *Piyano, nota bilgisi ve kulak eğitimi için özel dersler aldırarak. Öğretmeninin rehberliğinde lise ve üniversite özel yetenekle giriş sınavlarına yönelik bir program dâhilinde uzun soluklu bir çalışma başlattık ve sürdürdük İlk başlarda ezber ama lise eğitimiyle nota eğitimi eklendi, dikte de zorlanıyor.*
- A8. *Özel eğitimle başladık. Yabancı bir hoca ile de bir yıl çalıştı. Yöntem olarak da notalı öğretiyorlardı. Ayrıca kulaktan çok hızlı bir şekilde öğreniyordu. Bir kere parçayı kafasında oluşturduğu zaman notaya bakmıyordu.*
- A9. *Önce hazır olmasını bekledik. Sonra otizmlili bir çocukla çalışabilecek bir öğretmen aradık. Maalesef yeterli müzik öğretmeni yok. Öğretim yöntemini tamamen eğitimciye bıraktık. Mevcut piyano ve akordeon kitapları kullanıldı. Zaten ilk denemede tüm parçaları kulaktan çalabiliyor.*

Otistik çocukların aileleriyle birlikte derse girdikleri kişisel görüşmeler sırasında öğrenilmiştir. Bu süreçte “bilinçli” olmasa bile eğitim öğretim yaklaşımları hakkındaki gözlemlerinin çalışma için önemli olduğu düşünülmüştür.

Aileler; profesyonel müzik eğitimcisinin önemini vurgulamış, birebir ders yapmanın gerekliliği üzerinde durmuş, deşifre, tekrar yöntemi, kulaktan öğrenme ve ezberlemenin bu süreçte kullanıldığını söylemişlerdir. Bir ailenin özel eğitimci ile müzik eğitimcisinin aynı anda dersi yürütmesi gerektiği önerisi ise oldukça dikkat çekicidir. Çocuğun makam eğitiminde zorlanması ise ayrı bir araştırma konusu olabilir. Yeterli müzik eğitimcisi ve materyalin olmaması ayrıca üzerinde durulan diğer hususlardır. Müzik bilim insanlarının bu konulara da dikkatlerinin çekilmesi önemlenebilir.

Ailelere Göre Çocukların Okulda ve Evlerinde Ders Çalışma Durumları ve Otizmlili Çocuklara Verilecek Destekler Hakkında Görüşleri

Ailelere; “Çocuğunuzun müzik eğitiminde gerek derslerde gerekse de evde çalışma esnasında otizmin getirdiği güçlükleri anlatır mısınız? Bu konuda otizmlili çocuklara nasıl destekler sağlanmalı?” soruları yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

- A1. *Her otizmlili birbirinden farklıdır. Ailenin ders eğitimcisine tecrübelerini paylaşıp yardımcı olması gerekir. Öğretmenler çoğunlukla deneme-yanılma yoluyla kendilerini geliştiriyorlar. Hem görme engelli hem de otizmlili bireyler için*

- özel sınıflar olması gerekiyor. Kabartma notalarında hatasız ve eksiksiz yazılması önemli. Öğretmenlerin bilgi paylaşımı yapmaması sorun.*
- A2. *Dikkat süresi kısa bazı şeyleri anlamakta güçlük çekiyor. Ev çalışmaları için destek alınabilir. Okuldaki çalışmaların evde sürmesi iyi olabilir. Üniversite ve lise öğrencilerinin ders anlatabileceği bir sistem kurulabilir.*
- A3. *İlk öğretmeni sayfalar dolusu nota yazdırdı. Biraz acele etme davranışları var. İkinci hocası ile ise devamlı çaldı. Piyano müzikleri ve konser CD' leri aldık. Konserleri tematik yapmaya ve çeşitlendirmeye başladık. Bizlerin önünde örnekler yoktu kendi çabalarımızla yaptık. Yaşından ve geç başlamasından dolayı konservatuvar giremedi. Evde verilen özel dersler sayesinde bugüne geldi. Devletin bu gelişimde katkısı yok. Sıkı bir altyapı oluşturulmalı. Üniversite akademisyenleri konuya kendini görev edinmeli.*
- A4. *Gözleri az gördüğü için ilk başlarda notaları A4 boyutunda kâğıtlara çiziyorduk. Şimdi A3 boyutunda tüm eserleri büyük de biliyoruz bir ara B4 kâğıt boyutunda ders çalıştı. Notaların kenarlarına okuma ışıkları atıyorduk, gölge olmasın da rahat görebilsin diye. Sık çalıp ezberleyerek eseri daha kolay çalabiliyordu. Absolut kulak olduğu için eserleri işiterek ezberleye biliyordu.*
- A5. *Müzik öğretmenin yanında mutlaka bilgili bir aile yakını veya özel eğitimcinin-onlara rehberlik eden birinin olması şart.*
- A6. *Evde tekrar konusunda istekli olmadığını söyleyebilirim. Ödül beklentisi vardı. Sürekli uyarılarda bulunmak ve desteklemek zorunda kaldık. Harcadığı zaman %30 civarındaydı ve yetersizdi.*
- A7. *Piyanonun başına zor oturtuyoruz. Konsantrasyon eksikliği var. Çalışırken birden aklına bir şey geliyor bu da bizi zorluyor. Çalması gerektiğini hatırlatmadan kendi isteğiyle çalmıyor. Hatırlatıldığında dahi direndiği zamanlar sıklıkla oluyor. Bu çocuklar için devlet imkânlarıyla bireysel ders desteği sağlanabilir.*
- A8. *Müzik eğitiminde otizmlili bireylere farklı bir eğitim verilmesi gerekiyor. Öğretmenlerin de bu durumu anlaması gerekiyor. Maalesef ki bunu anlayıp eğitim veren öğretmen sayısı çok az. Biz senelerdir aynı hocadan ders alıyoruz.*
- A9. *Ders saatlerinde dingin ve motive olması gerekiyor. Otizmin getirdiği problemler, davranış, takıntı ve dikkat dağınıklığı o anı bitirebiliyor. Örneğin öğretmenin ağız kokularına takılabiliyordu. Müzik dinlemekten hiç hoşlanmıyordu. Müdahaleden hiç hoşlanmıyordu. Fakat son iki yıldır bu olumsuzluklar son bulmaya başladı. Doğru insanlarla karşılaşmamız veya yaş etkili olabilir. Ders saatleri esnek olabilir. Maddi güçlük çeken aliler desteklenmeli.*

Aileler; her otizmlinin kendine has özelliklerinin olduğunu, ailelerin bilgi ve tecrübelerini öğretmenlerle paylaşmaları gerektiğini, öğretmenlerin deneme-yanılma yoluyla kendilerini zaman içinde geliştirdiklerini, hem görme engelli hem otistik çocukların durumların daha zor olduğu ve kabartma nota ihtiyacının olduğunu, otistik çocukların dikkat sürelerinin, çalışma isteklerinin az olduğunu ve takıntıları dolayısıyla motive olamadıklarını, aceleci oldukları, müzik eğitimcilerinin bu çocuklara farklı bir eğitim vermesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinden yaşam koçlarının ya da aile bireylerinin derse girmesinin destekleyici olabileceğini düşünmeleri devletin ve akademisyenlerin desteğini beklemeleri dikkat çekicidir.

Ailelerin Ekonomiye Yönelik Düşünceleri

Ailelere; “yaşadığınız süreci, ekonomik kaynak problemi olmadan şimdiki bakış açınızla en başından yeniden yaşasaydınız, neleri daha iyi yapardınız?” sorusu yöneltilmiş ve elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

- A1. *Pişman olduğumuz bir şey yok. Geriye bakmanın bize bir yararı yok. Genel olarak yaptığımız şeyler doğru. Hep ileri bakıyoruz.*
- A2. *Her şeyi daha fazlasıyla yapardım. Özel eğitimi ekonomik sebeplerle sürdüremedik. Kaynak problemimiz olmasaydı bağımsız bir birey haline gelebilirdi. Belki müzikal açıdan ilerlemiş olurdu. Konser piyanisti olma ihtimali daha fazla olurdu. Çoğu şey farklı olabilirdi.*
- A3. *Öğretmenlerin müzik dersi vermeleri konusunda daha fazla ısrarcı olurdum. Utandım. Çekildim. Koptum. Korktum. İsterdim ki bu iş biraz da devletin işi olsun. Çocuğumun 20 yaşından önce ciddi bir müzik eğitimi alması için ne gerekirse yapardım. Başından beri eğitim eğitim diyorum ilacı yok.*
- A4. *Ekonomik kaynak sıkıntısı olmasaydı. Özel Güzel Sanatlar Lisesi'nde okuturduk. Daha fazla yurtiçi, yurtdışı konsere çıkma şansına sahip olurdu. Daha fazla pr (reklam) ile daha fazla tanınırlık ve daha çok kişiye umut olurdu. (X) müzik okulunda okuma fırsatını reddetmezdik. Daha kaliteli enstrüman ile müzikalite daha da iyi olurdu yine de elimizden gelenin en iyisi yapabildiğimizi sanıyorum. Sonuçta her yaptığımıza şapka çıkartan bir toplumda yaşıyoruz.*
- A5. *Kaynak değil ama doğru yönlendirilme olsaydı daha farklı şeyler yapabilirdim. Müziği unutmaması için hayatın içerisine serpiştirmeyi isterdim. Ezgi üzerinde çalışmasında ziyade eğlendirerek, oynatarak, küçük yaşlarda vermeyi hedefler müziğe sevgisi artarak devam etsin isterdim. Saatlerce bir ezginin üzerinde çalışıp müzikten soğumasını yapmazdım. İlgisinin müzikle kalmasını isterdim.*
- A6. *Şu andaki birikim ve tecrübe ile en başta yapsaydık aslında gerek küçük yaşta biz normal bir devlet konservatuarında yarım dönem dahi olsa oraya onu yazdırmaya çalışırdık.*
- A7. *Birebir ders aldırmaı isterdim. Evde eğitim olabilir. Evde ders aldırırdım branş hocalarından. Birebir derslerde öğretmenin tecrübesi ve tekniğiyle konular pekişiyor. Çalışan anne baba olduğumuz için çocuğumuzla sürekli ilgilenecek, hem ona hayatı öğretecek, hem işte insan olmanın gereklerini, bir gölge öğretmen, gölge abla şeklinde, böyle bir şey sağlayabilmeyi çok isterdim. Ama soruşturduğumuzda böyle bir şeyin gerçekten çok pahalıya mal olacağını öğrendik. Devlet bu ücreti karşılayabilir.*
- A8. *Ekonomik kaynak problemi olmasaydı daha iyi hocalarla çalışabilirdik. Zamanında özel eğitimde ücretli olarak ders veren öğretmenler vardı.*
- A9. *En büyük engel maddi yetersizlikler. Yurt dışı dahil tüm testleri yaptırır, otoriteleri ara bulurdum. İyi bir akordeon alamadım, piyano da alamadım. Bir org ile işimizi götürüyoruz.*

Aileler; ekonomiyi önemsedikleri ve kaynak sıkıntısının başarılı bir eğitim için önemli olduğunu, ekonomik sıkıntı olmaması durumunda; daha çok özel ders aldırabileceklerini, yurt içi ve dışındaki uzmanlarla iletişim ve yakın ilişki kurabileceklerini, kaliteli enstrümanlar alabileceklerini düşünmektedirler. Daha önce de olduğu gibi devlet desteği önemsenmektedir.

Ailelerin Otizm ve Müzik Konusundaki Düşünceleri

Ailelere çalışmanın sonunda “otizm ve müzik konusunda eklemek istedikleriniz var mı?” sorusu yöneltilmiş ve bu soru ile önerileri de alınmak istenmiştir.

- A1. *Aile faktörü çok önemlidir. Aile sevgisini belli etmeli, yönlendirmeli, yakın çevre ve toplum aileye destek olmalı, bu sürece okulda öğretmenlerde dâhil olmalı. Aile durumu kabullenmeli. İlaç kullanılmayı tavsiye etmiyoruz.*
- A2. *Devletin bazı imkânlar sağlaması gerekir. Belli eğitimden geçmiş müzisyenlere istihdam sağlaması gerekir.*
- A3. *Erken ve sürekli eğitim diyeceğim. Sıkıntılarımız ortak çözümlerimizde ortak. Birbirimizden bilgi alışverişi, duygu alışverişi yapabilmeyi önemsiyorum.*
- A4. *-*
- A5. *Otizmlili bireylerin hayatında en küçük yaştan itibaren oyunla iç içe konmuş eğitim mutlaka yer almalı diye düşünüyorum.*
- A6. *Ne kadar erken yetenekleri keşfedilirse, aile dediğim gibi o çocuk için de o kadar iyi olur yani müzik konusunda da gerçekten erken yaşta eğitime başlamak gerekiyor. Çünkü iyi bir müzisyen iyi bir yorumcu olmak için de sabır ve uzun yıllar gerektiriyor.*
- A7. *Yeteneğin varlığına yokluğuna bakılmadan her çocuk müziğin içine sokulmalı. Müzik dinlemesi desteklenmeli. Etrafta ışık, ses, hareket, ani değişen şeyler, etraftaki her şey onları huzursuz ediyor, ama müzik bunu kapatıyor. Müzik, sağladığı konsantrasyon ve koruma duvarı sayesinde otizmlili çocukların rahatsız edici ve tedirginlik yaratan uyaran değişimlerinden korunmalarını sağlamaktadır. Müzik dinleyen çocuk kendini daha huzurlu ve güvende hissetmektedir.*
- A8. *Fazıl Say örneği vermek istiyorum. Kendisinin bu noktaya gelmesinde yurtdışında almış olduğu eğitimin etkili olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de eğitim alsaydı bu noktaya gelemezdi. Çünkü o ortamın kültürünü almış ve yaşamış. Bizim çocuklarımızın dezavantajlarından bir tanesi de bu olabilir. Belki ilerleyen zamanlarda yurtdışına yerleşme gibi bir durumda istediği eğitimi alabilir.*
- A9. *Otizm içinden çıkılır, onunla yaşanır hale getirmek bizim elimizde. Devletim ciddi politikalar oluşturması lazım. Otizm hayatın keşfedilmemiş rengi adı konmamış notasıdır.*

Aileler; ailenin önemi yanında; sosyal çevrenin, toplumun her kesiminin, okul ve öğretmenlerin de otistik çocukların eğitim sürecinde önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Onlara göre; erken müzik eğitimi önemlidir. Bununla birlikte yeteneğine bakılmaksızın bu çocukların hepsinin müziğin içine girmeleri sağlanmalıdır.

Devletin imkan sağlaması, ciddi politikalar oluşturması ve otizme yönelik ihtisaslaşmış eğitimciler yetiştirmeleri gerektiği ise önerileridir.

SONUÇLAR VE TARTIşMA

Bu bölümün hazırlanmasında araştırmacı Buğra Çankır'ın özel durumu göz önüne alınmış, bölümün verilerinin işlenmesinde bu alanda çalışmaları olan, müzik terapi ve müzik pedagojisine yönelik çeşitli yayınları olan bir “uzman” yardımıyla hazırlanması uygun görölmüştür.

Ailelerin Çocuklarının Müziğe Olan Yeteneklerini Erken Yaşta Fark Etme Durumları

Elde edilen bulgulardan ailelerin hemen tamamının çocuklarındaki yeteneği erken/küçük yaşlarda fark ettikleri anlaşılmıştır. Sesli oyuncaklarla oynama, müzik kanallarını dinlemesi, ritmik şekilde dans etme, müzik dinlerken ağlamayı kesme veya sese tepki verme, ses karşı duyarlı olma, reklam cingıllarına dikkat etme, çeşitli araçlarla müzik dinlemeyi isteme, şarkı ve melodileri ezberleme erken yaşta fark etme durumları olarak göze çarpmaktadır.

Bulgulardan; anne baba dikkati yanında abla, dayı gibi aile bireylerinin ve öğretmenlerin de dikkatlerini çekecek derecede üst düzey bir müziğe yönelme davranışının öne çıktığı ve bu davranışın müzik yeteneğinin fark edilmesinde önemli bir veri olarak karşımıza çıktığı görölmüştür. Ayrıca çocukların konuşma becerileri elde etmeden önce de müziğe duyarlı oldukları anlaşılmaktadır.

Bu verilere ve elde edilen bulgulara dayalı olarak otizimli çocukların müziğe olan yetenekleri oldukça erken dönemlerde fark edilebilmektedir. Otizimli bir çocuğa sahip olan bir ailenin çocukların sese olan ilgi ve tepkileri yoluyla bu yeteneklerini kolayca anlayabilecekleri söylenebilir. Aynı davranış kalıpları dikkate alınarak başka ailelerin de çocuklarındaki yetenekleri fark edebilecekleri düşünçesine ulaşılmıştır.

Ailelere Göre, Otizimli Çocukların Müziğe Yetenekli Olduklarının Erken Yaşlarda Anlaşılma Durumları

Ailelere göre; çocukların yetenekleri erken yaşlarda fark edilebilmektedir. Çocukların seslere karşı olan hassasiyetlerinin kendiliğinden ortaya çıktığı ve kolayca fark edilebildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca farklı sanat dallarına da ilgi gösterme durumları vardır. Dinletilen şarkılara tepkileri, sesleri tekrar etmeleri, mırıldanmaları, radyo

dinlemeleri, reklam cıngıllarına dikkat etmeleri, müzik dinlerken ki tutumları ve müzikli oyunlara verdikleri tepkiler gözlenebilir veriler sunmaktadır. Aileler bu konuda müzik öğretmenlerinin de bilinçli olması gerektiğini belirtmektedir. Yine eğitimcilerin bu tür çocuklar için klasik kulak testleri dışında uygulamalar yapmalarının gerektiğini vurgulamaları da dikkat çekicidir.

Bu görüşlere dayalı olarak otizmlili çocukların müziğe yetenekli olduklarının erken dönemlerde anlaşılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Davranış kalıplarının belirgin bir listesinin yapılmasının böyle çocukları olan ailelere katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Ailelerin ve Çocuklarının Hayatına Müziğin Yerleşme Süreci

Ailelerin görüşlerinden, kendilerinin müzik ile uğraşmamalarına rağmen çocuklarındaki bu ilgi ve müzik karşısındaki belirgin tepkileri fark etme ve görme sonucunda değerlendirme isteği duydukları görülmektedir. Buna bağlı olarak çocukları ile geleceğe yönelik yapacakları konusunda yaşadıkları amaçsızlık düşüncesinin yerini de bir amacın aldığı fark edilmektedir. Otizmlili çocuklarının bu yeteneklerinin velileri motive ettiği ve çocuklarıyla ilgili yapabilecek yeni bazı şeylerinin olması düşüncesinin onlara umut verdiği ve bu eğitimin çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinin velilerin düş kırıklıklarını da giderdiği anlaşılmaktadır.

Her bir velinin yeni amaçlar edindiklerini önemle vurguladıkları görülmekte, çocuklarının Güzel Sanatlar Lisesini kazanması, sosyalleşmesi gibi durumların gerek çocuklar üzerinde gerekse veliler üzerinde müzik eğitiminin önemli bir rol üstlendiği ortaya çıkmaktadır.

Görüşme yapılan ailelerin tamamı, çocuklarında gördükleri bu yeteneğin üzerine giderek çocuklarını, org, akordeon, piyano gibi çalgı eğitimine başlatmıştır. Ailelerin ortaya koydukları bu tutuma dayalı olarak, müziğin motive edici, bir amaç ortaya koyucu özel bir alan olarak ailelerin müziği hayatlarının ortasına koymalarına yol açtığı söylenebilir. Ailelerdeki müzik dinleme, konserlere gitme gibi tutum ve davranışların gelişmesinin yine müziğin çocukları üzerindeki olumlu etkilerini benimsemeleriyle açıklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca ailelerin, müziğin bir meslek edindirme, sosyalleşme gibi amaçlara hizmet edebileceğine inandıkları da ifade edilebilir.

Ailelerin Müzik Eğitimi Alma Konusunda İzledikleri Yollar

“Müzik eğitimi alma konusunda nasıl bir yol izlediniz? Sorusunun ailelerin, hangi kişi ve kurumlara başvurdukları, nasıl karşılandıkları türden durumları ortaya koyması açısından önemli bir soru olduğu düşünülmektedir. Velilerin belirttikleri görüşlere bakıldığında yaşanan sorunların büyüklüğü de dikkati çekmektedir. Otizmlili bir çocuğa ücret karşılığı dahi müzik eğitimi vermekten kaçınan müzik öğretmenlerinin varlığı, kamu hizmeti veren okullarda görev yapan öğretmen ve idarecilerin olumlu ve olumsuz yaklaşımları, empati kuramayan ve başkalarının hislerini anlamayan eğitimcilerin davranışları dile getirilmiş ve yaşadıkları sıkıntıları ortaya koydukları görülmüştür.

Özellikle belirtilen hususlar arasında, müzik eğitimcilerin ders vermek istememeleri, mesleki müzik eğitimi verilen kurumların giriş sınavlarında bu tür öğrencilerin kabul edilmek istenmemesi, yine bu kurumlardan bazılarının yönetici ve eğitimcilerinin olumsuz yaklaşımları, yasalardan kaynaklanan sorunlar, ailelerin sürekli bir eğitimci arayışında olmaları dikkat çeken bulgular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu görüşlere bağlı olarak ailelerin müzik eğitimi alma sürecinde oldukça zorlandıkları, müzik eğitimi veren eğitimciler ve eğitim kurumlarıyla ilgili pek çok sorunun var olduğu anlaşılmaktadır. Görüşme yapılan veliler bu sorunlarla başa çıkabilmiş olsalar da, bu sorunlarla başa çıkamayacak ve çocuğunun eğitimi yolunda bu denli dirayetli velilerin bulunması da her zaman mümkün değildir.

Bu veriler ışığında otizmlili bireylerin eğitimi için uzmanların yetiştirilmelerinin ya da özellikle müzik eğitimi gibi alanlarda eğitim vereceklerin bu tür durumlar karşısında nasıl davranacaklarına dair bir eğitimden geçmelerinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine yasalarla haklarının korunması ve eğitim haklarının ellerinden alınmaması için gerekli düzenlemelerin de Milli Eğitim Bakanlığınca alınmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Ailelerin Müzik Eğitimi Sürecinde İzledikleri Yöntemler

Otistik çocukların aileleriyle birlikte derse girdikleri kişisel görüşmeler sırasında öğrenilmiştir. Aileler müzik eğitimi konusunda bilgi sahibi olmasalar da çocuklarının özelliklerini tanımaları ve nasıl öğrendikleri ve anladıkları konusunda onlarla yaşamaları yoluyla tecrübe sahibi oldukları için oldukça önemli değerlendirmelerde bulunabilmektedirler. Bu tecrübelerine dayalı olarak müzik eğitimi sürecinde izledikleri yöntemleri hem kendiler açısından ele almaları hem de müzik eğitimcileri açısından bir

değerlendirme yapmaları istenmiş, ortaya koydukları görüşler yorumlanmaya çalışılmıştır.

Buna göre aileler, profesyonelleri tercih ettiklerini, özel eğitim uzmanlarının desteğini vurguladıkları, çocukların piyano çalmak için nota eğitimi de almakla birlikte kulaktan öğrenmeye daha eğilimli oldukları ve daha hızlı öğrendikleri, birebir eğitimin gerekli olduğunu düşündükleri, Türk Sanat Müziği odaklı verilen eğitimde makamları anlamakta zorlandıkları biçiminde görüşlerini belirtmişlerdir. Bu konuda yeterli donanıma sahip eğitimcilerin olmadığı bu soru kapsamında yine gündeme getirilmiştir ve eğitimcilerin farklı öğrenme ve öğretme yöntemlerini ortaya koymak konusunda çok yeterli olmadıklarını gördükleri de dile getirilmiştir.

Daha özel durumlar açısından aileler, profesyonel müzik eğitimcisinin önemini vurgulamış, birebir ders yapmanın gerekliliği üzerinde durmuş, deşifre, tekrar yöntemi, kulaktan öğrenme ve ezberlemenin bu süreçte kullanıldığını söylemişlerdir. Bir ailenin özel eğitimci ile müzik eğitimcisinin aynı anda dersi yürütmesi gerektiği önerisi ise oldukça dikkat çekicidir. Çocuğun makam eğitiminde zorlanması ise ayrı bir araştırma konusu olabilir. Yeterli müzik eğitimcisi ve materyalin olmaması ayrıca üzerinde durulan diğer hususlardır.

Bu görüşlere dayalı olarak müzik bilim insanlarının bu tür çocukların eğitimi açısından yetiştirilmelerinin ve nasıl davranacakları konusunda bilgilendirilmelerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca otizmlili çocuklarla çalışacak eğitimcilerin davranış ve tutum becerilerini de geliştirmelerinin gereği anlaşılmaktadır.

Sonuç itibariye, ailelerin çocuklarına özel dersler yoluyla eğitim aldırmakta oldukları, bu aldıkları eğitimin içeriğinde ise eğitimcinin becerileri doğrultusunda çocuklarının gelişimine katkıda bulunabildikleri görülmektedir.

Ailelere Göre Çocuklar Okulda ve Evlerinde Ders Çalışma Durumları ve Otizmlili Çocuklara Verilecek Destekler Hakkında Görüşleri

Ailelerin çocuklarının dikkat süresine dikkat çektikleri ve bu tür çocukların eğitiminde devlet desteğine ihtiyaç duyulmasına vurgu yaptıkları görülmüştür. Elde edilen verilere göre; aileler, her otizmlinin kendine has özellikleri olduğunu; ailelerin bilgi ve tecrübelerini öğretmenlerle paylaşımlarının gerektiğini, öğretmenlerin denemeyanılma yoluyla kendilerini zaman içinde geliştirdiklerini; hem görme engelli hem otistik çocukların durumların daha zor olduğunu ve kabartma nota ihtiyacının bulunduğunu;

otistik çocukların dikkat sürelerinin, çalışma isteklerinin az olduğunu ve takıntılarından dolayı motive olamadıklarını, aceleci olduklarını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca aileler, müzik eğitimcilerinin bu çocuklara farklı bir eğitim vermesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Bu görüşlere dayalı olarak, üniversite öğrencilerinden yaşam koçlarının ya da aile bireylerinin derse girmesinin destekleyici olabileceği bir öneri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ailelerin, devletin ve üniversite akademisyenlerin desteğini beklemeleri dikkat çekici bir husustur.

Ailelerin Ekonomiye Yönelik Düşünceleri

Aileler; maddi kaynak sıkıntısı olmamasını başarılı bir eğitim için önemli görmektedirler. Ekonomik sıkıntı olmaması durumunda; daha çok özel ders aldırabileceklerini, yurt içi ve dışındaki uzmanlarla iletişim ve yakın ilişki kurabileceklerini, kaliteli enstrümanlar alabileceklerini düşünmektedirler. Ayrıca, yeterli kaynakları olması durumunda özel eğitime daha fazla zaman ayırabileceklerini, aldıkları istedikleri eğitimler konusunda ısrarcı olabileceklerini, daha küçük yaşlarda ve daha nitelikli bir eğitim süreci içerisinde olabileceklerini belirtmektedirler. Otizm tanısı konmuş çocuklara devlet desteğinin olması gerektiği ve maddi kaynakların yetersizliğinin böyle çocukların eğitimini ciddi bir şekilde etkilediği ortaya çıkmıştır. Yine yönlendirme ve yol gösterme konusunda da ciddi problemler yaşadıkları anlaşılmakta, otizmlili çocukların gelişim ve öğrenmelerinde hangi yolu izleyecekleri konusunda rehberlik hizmetlerinin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu görüşlere dayalı olarak otizmlili bireylerin eğitime kaynak ayrılmasının ve destek olunmasının gerekli olduğu ve rehberlik hizmetlerinin daha etkili ve yaygın bir şekilde düzenlenmesinin ve bireylerin yeteneklerini dikkate alan bir eğitim sürecinin tespit edilerek, desteklenerek yetiştirilmelerinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ailelerin Otizm ve Müzik Konusundaki Düşünceleri

Aileler; ailenin ve çevrenin önemini vurgulamaktadır. Aile sevgisini belli etmeli ve yönlendirmeli, yakın çevre destek olmalıdır. Buna ilaveten sosyal çevrenin hatta toplumun her kesiminin ve okul öğretmenlerinin de otistik çocukların eğitim sürecinde önemli olduğunu belirtmişlerdir. Onlara göre; erken müzik eğitimi önemlidir. Yeteneğine bakılmaksızın bu çocukların hepsinin müziğin içine girmeleri sağlanmalıdır ve bu alanda yetiştirilmiş müzik eğitimcilerine istihdam sağlanmalıdır. Erken ve sürekli eğitim

sorunların hafifletilmesinde ve çocukların gelişmelerinde son derece önemli bir konu olarak dile getirilmiştir. Otizmli çocukları olan aileler arasında işbirliği ve bilgi alışverişinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca ailelere göre, müziğin çocuklar üzerinde konsantrasyon sağlama, dışarıdan gelen etkileri hafifletme, uyaranlarla baş etme, tedirgin edici ve rahatsız olmalarına yol açan durumlardan korunabilme gibi katkılar açısından otizmli bireylerin yaşamlarında önemli bir yer tutmalıdır.

Bu görüşlere dayalı olarak otizmli bireylerin yaşamlarında müziğin önemli oranda bir eğitim aracı ve yaşam gereci olarak yer almasının gereği ortaya çıkmıştır ve bir veliye göre “*Otizm hayatın keşfedilmemiş rengi adı konmamış notasıdır*”.

KAYNAKÇA

- Arioğlu, İ. Ö. (2018). *Serhan'la Otizm Sınavımız*, Adana: Karahan Kitapevi.
- Başar, B. (2018). *Otizmle Yaşamak*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Benli, G. (2017). *Otizm'de Başarı Öyküleri*, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Berrakçay, O. (2008). *Müziğin Bir Yaygın Gelişimsel Bozukluk Tipi Olan Otizmde Ortaya Çıkan Problemler Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Ritim Uygulaması Çerçevesinde 4 Örnek Olay*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Borich, G. D. (2014). *Etkili Öğretim Yöntemleri*, (Çev: B. Acat). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelik, P. (2014). *Türkiye'de ve Avrupa'da 2000-2013 Tarihleri Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Darıca, N., Abidoğlu, Ü. ve Gümüşcü, Ş. (2017). *Otizm ve Otistik Çocuklar*, İstanbul: Özgür Yayınları.
- Dedeoğlu, S. (2018). *Özel Eğitimde Müzik Alanına İlişkin Yapılmış Olan Bilimsel Çalışmaların İçerik Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Ekici, B. (2017). *Bana Otizmden Bahset*, İstanbul: Ekinoks Yayınevi.
- Ergüvenç, A., (2015). *Otizm... şart mıydı!.*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Garland, T. (2018). *Otizm Duyusal İşlem Bozukluğu*, (Çev: S. Yavuz). İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Geboloğlu, B. (2016). *Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Sosyal Beceri Kazandırmada Sosyal Öykü ve Müzikli Sosyal Öykü Uygulamalarının Etkililik ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Girli, A. ve Atasoy, S. (2012). Kaynaştırmaya Yerleştirilen Zihin Yetersizliği veya Otistik Özellikleri Olan Öğrencilerin Okul Yaşantıları ve Akranlarıyla İlişkilerine İlişkin Görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (32), 16-30.
- Gökmen, U. (2010). *Otizm Tanısı Almış Bir Çocuğun Müziğe ve Müzik Çalışmalarına Verdiği Tepkilerin Betimlenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Havadar, S. (2003). *Otizm'in Aile Cephesi*, Ankara: Yosun Ofset Mat. San. Lmt. Şti.
- Kılıç, Y. (2019). *Orff Yaklaşımı ile Hazırlanan Müzik Etkinliklerinin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilere Öğretiminde Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Korkmaz, B. (2017). *Ah Şu Otizm*, İstanbul, Aba Yayıncılık.
- Küçükaras, P. K. (2008). *Bir Otizm Hikâyesi - Kelimelerin Ötesinde*, İstanbul: Kelebek Yayınları.
- Mukaddes, N. M. (2019). *Bebeklikten Erişkinliğe Otizm-Aileler İçin Kılavuz*, İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Özbey, Ç. (2005). *Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi*, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Özbey, Ç. (2009). *Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri*, İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Özorak Oyman, Ö. (2019). *Çocuk Şarkılarının Otizmlili Çocuklardaki Konuşma Problemlerine Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Panek, R. (2018). *Otizmlili Beyin Temple Grandin*, İstanbul: Pozitif Yayınları.

- Persson, S. B., (2012) *Otizm El Rehberi*, İstanbul: C-B Basımevi.
- Quinn, C. (2017). *100 Soruda Otizm*, (Çeviri Editörü: Ü. Şahbaz). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sağırkaya, B. (2014). *Temel Motor Becerilerini Kullanabilen Otizm Özelliği Gösteren Çocuklarda İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Orff-Schulwerk Yönteminin Kullanımı*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Semerci, B. ve Turgay, A. (2011). *Bebeklikten Erişkinliğe Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Sönmez, V. (Ed.) (2017). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sucuoğlu, B. (2010). *Zihin Engelliler ve Eğitimleri*”, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tezcan, M. (2017). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Turan, A. (2000). *Sevgi Dili Konuşan Çocuklar*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Uluata, D. (2001). *Özürlü Bir Çocuğun Annesiyim*, İstanbul: Esin Yayınevi.
- Ülker, R. (2013). *Otizm Spektrumu Hastalıkları ve Göz*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Vural, İ. (2017). *Otizm*, İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Yılmaz, F. E., Topaloğlu, G. ve Akyüzlüer, M. (2014). Grupla Yapılan Müzik Etkinliğinin Otizmlili Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin Betimlenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3, (1), 252-276.
- Yurteri, N. ve Akdemir, M. (2019). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Müzik Terapinin Otizm Belirtileri ve Yaşam Kalitesine Etkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 20 (4), 436-441.
- Whiffen, L. (2017). *Elveda Otizm*, İstanbul: Epsilon Yayınevi.

EKLER

EK 1. Görüşme Soruları

YÖNERGE

Bu çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı'nda yürütülmekte olan “*Müziğe Yetenekli Otizmlili Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi*” konulu yüksek lisans tezi için ön bilgi edinme, durum tespiti yapabilme amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar araştırmaya destek olacaktır. Yardımınız için teşekkür ederiz

Buğra ÇANKIR
AKÜ SBE Müzik ASD
Yüksek Lisans Öğrencisi

GÖRÜŞME FORMU

1. Çocuğunuzun müziğe olan ilgisi erken yaşlardan itibaren fark ediliyor muydu?
2. Otizmlili çocukların müziğe yetenekli olduğı erken yaşlarda nasıl anlaşılabilir?
3. Müzik, çocuğunuzun ve sizin hayatınızın ortasına nasıl yerleşti? Müzik maceranız hangi aşamadan itibaren bir amaç haline geldi?
4. Müzik eğitimi alma konusunda nasıl bir yol izlediniz? Hangi kişi ve kurumlara başvurdunuz, nasıl karşılandınız? Otizmlili birisine ücret karşılığı dahi müzik eğitimi vermekten kaçınan müzik öğretmenlerinin gerekçeleri sizce neydi, ikna etmek için neler yaptınız? Kamu hizmeti veren okullarda görev yapan öğretmen ve idarecilerin hangi olumsuz yaklaşımlarıyla karşılaştınız, neler yaptınız? Sizce bu kişilerin anlayamadıkları, empati kuramadıkları yön nedir?
5. Müzik eğitiminde nasıl bir yöntem takip ettiniz?
6. Çocuğunuzun müzik eğitiminde gerek derslerde gerekse de evde çalışma esnasında otizmin getirdiğı güçlükleri anlatır mısınız? Bu konuda otizmlili çocuklara nasıl destekler sağlanmalı.
7. Yaşadığınız süreci, ekonomik kaynak problemi olmadan şimdiki bakış açınızla en başından yeniden yaşasaydınız, neleri daha iyi yapardınız?
8. Otizm ve müzik konusunda eklemek istedikleriniz var mı?

EK 2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formları

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının²:

Adı-Soyadı:

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

Aydın KİL

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Buğra ÇANKIR

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağını (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra istisnâî bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve *katılımcının istenilen bilgileri vermesini ve araştırma için gerekli olan bilgileri doğru ve dürüst olarak vermesini* anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının²:

Adı-Soyadı:

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

Yeter Zorlu
ybzorlu@gmail.com

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Buğra ÇANKIR

İmzası:

¹ Bu çalışma projemizin bir sonucu olarak bu çalışmada katılımcıların araştırma ile ilgili olarak kendi tercihlerini belirleyip psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu, ses kaydı, görüntü alımı, görüşme gibi işlemleri mi içereceği ve ne kadar sürececeği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

e-posta: azserin@hotmail.com

Katılımcılar İçin:

Katılımcının²:

Adı-Soyadı: **Aydan Gıgdem Filiz SERİN**

İmza: İletişim Bilgileri: e-posta:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: **Buğra ÇANKIR**

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağını (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni Amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamandır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının 2:

Adı-Soyadı: R. Gülçin Vardarcı

İmzası/İletişim Bilgileri: e-posta:

gulcinvardarci@gmail.com

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Buğra ÇANKIR

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağı (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen “Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; “Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi”ni Amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninizle bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının 2:

Adı-Soyadı: Ergin Güngör
İmzası:
İletişim Bilgileri:
e-posta: egungor@otizm.org

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Buğra ÇANKIRI
İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağına (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen “Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; “Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi”ni amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının²:

Adı-Soyadı:

İmzası: İletişim Bilgileri-e-posta:

Koral Erdeniz

Sevkan Erdeniz

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Buğra ÇANKIR

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağı (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece iznimize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının²:

Adı-Soyadı: **Serap Danacıoğlu**

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

s.danacioglu74@hotmail.com

Araştırmacının

Adı-Soyadı: **Buğra ÇANKIR**

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağına örneklerin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni Amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının²:

Adı-Soyadı: Cengiz Demir

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

cengiz.demir@koc.azn.tr

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Buğra ÇANKIR

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağını (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar.

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN tarafından yürütülen "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma; "Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi"ni Amaçlamaktadır. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (60 dk) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda ahminen 10 kişi- aile katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, imsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmaya bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya kemalcankir@gmail.com e-posta adresi ve maralı telefonundan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve ulmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları adım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen ştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü rak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın ılmayı kabul ediyorum.

Katılımcılar İçin:

Katılımcının 2: M. Çağrıhan Atyıldız
Adı-Soyadı: **Bilge Selen Atyıldız (Anne)**
İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:
atyildiz@tbbm.gov.tr

Araştırmacının

Adı-Soyadı: **Buğra ÇANKIR**
İmzası:

ÖZGEÇMİŞ

Buğra ÇANKIR, 1994 yılında Ankara’da doğdu. İlköğretimini İskenderun Demir Çelik İlköğretim Okulu’nda, lise eğitimini ise Hatay Bedii Sabuncu Güzel Sanatlar Lisesi’nde tamamladı. 2012 yılında başladığı İskenderun Teknik Üniversitesi M.Y Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümünden 2016 yılında başarıyla mezun oldu. 2018 – 2019 eğitim öğretim yılında, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı’nda Yüksek Lisans eğitimine başladı. 2019 yılı İTÜ Uluslararası Müzik ve Bilimler Sempozyumunda "Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Profesyonel Müzik Eğitiminden Beklentileri" konulu bildiri sundu. 2019-2020 eğitim yılında, Erasmus Staj Programı kapsamında İtalya’da Floransa L. Cherubini Konservatuvarında 9 ay eğitim aldı. Ulusal ve uluslararası pek çok etkinlik, festival ve sempozyumda piyano resitalleri sundu.